

Prin cultură la identitate și spiritualitate

glasul cerbiciei

www.ris.org.rs

REVISTĂ DE ATITUDINE CIVICĂ, CULTURĂ ȘI ISTORIE A ROMÂNILOR DIN SERBIA * Nr. 32 * Anul XVII 2026 * Vârșeț * Exemplar gratuit

Festivalul copiilor sub semnul lui
Eminescu – ediție jubiliară la Mesici

Balul Primăverii la
Românii din Serbia

Traducerea proverbelor și
zicătorilor în opera lui Anton
Pann și Vuk S.Karadžić

ANDREI VASICI – PRIMUL
MONOGRAF AL VÂRȘEȚULUI

Primăvara copilăriei, în spirit eminescian**Mesaj cu prilejul desfășurării Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu”**

Cu prilejul desfășurării Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția a V-a jubiliară, adresez felicitări organizatorilor pentru dedicarea și profesionalismul demonstrate în promovarea valorilor culturale românești în Republica Serbia.

De-a lungul timpului, prin implicare constantă și efort susținut, Asociația Români Independenți, sub conducerea președintelui Dorinel Stan, a contribuit la consolidarea și afirmarea valorilor culturale românești în rândul tinerei generații. Marcarea a 16 ani de activitate reprezintă un moment semnificativ, care reflectă continuitatea și dedicarea în slujba comunității românești.

Apreciez în mod deosebit eforturile depuse pentru organizarea acestui eveniment și îmi exprim convingerea că astfel de inițiative vor continua să inspire și să aducă împreună comunitatea românească.

Transmit felicitări tuturor participanților și le urez mult succes în desfășurarea evenimentului.

Ana Maria Geană,
Consilier de Stat

Glasul Cerbiciei - memoria vie a românilor din Serbia

Revista de atitudine civică, cultură și istorie a românilor din Serbia

În noul număr al revistei Glasul Cerbiciei (nr.32/2026), o publicație dedicată valorilor culturale, istorice și identitare ale românilor din Serbia, se conturează un spațiu editorial în care memoria comunității, tradiția, limba română și patrimoniul cultural se întâlnesc firesc și intră în dialog cu prezentul. Editată sub egida Asociației Românilor Independenți din Serbia (RIS), revista continuă, prin fiecare ediție, să adune mărturii, documente, oameni, evenimente și povești care alcătuiesc destinul unei comunități ce își păstrează rădăcinile și își afirmă cu demnitate identitatea. Noul număr, nr. 32, apare cu sprijinul Departamentului pentru Români de Pretutindeni.

Copertele acestei ediții sunt dedicate a două evenimente reprezentative pentru viața culturală a românilor din Serbia: Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția a V- a de la Mesici, și „Balul Primăverii” al Românilor din Serbia, desfășurat la Vârșeț. Sunt două imagini ale aceleiași comunități: una în care copilăria, poezia și Eminescu se întâlnesc într-o autentică sărbătoare a sufletului și alta în care tradiția, muzica, eleganța și comuniunea dau strălucire unei serii de neuitat.

Numărul 32 se deschide cu mesajul doamnei Ana Maria Geană, Consilier de stat, adresat cu prilejul Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, urmat de imagini care surprind atmosfera, emoția și amploarea acestei manifestări dedicate copiilor și culturii române. Redactorul fondator, propune cititorilor o prezentare a noului număr, conturând principalele teme și repere ale ediției.

Un amplu spațiu editorial este consacrat Festivalului Copiilor de la Mesici: texte, articole, fotografii, impresii, opinii și gânduri despre eveniment, despre copii, despre performanță și despre forța culturii de a apropia generațiile. Semnăturile prof. Natalia Stan și ale Biroului de Presă al Asociației Românilor Independenți din Serbia (RIS), dr Dorinel Stan completează această cronică a unei sărbători devenite, prin amploare și continuitate, un reper al vieții culturale românești din Serbia. Imaginile semnate de Ioniță Adam și Radovan Đerić păstrează, în paginile revistei, chipurile și emoțiile celor care au făcut posibilă această întâlnire.

În paginile dedicate Balului Primăverii al Românilor

din Serbia, ediția a V- a , prof. Natalia Stan și dr. Dorinel Stan prezintă momente, oameni și atmosfera unei manifestări desfășurate la Vârșeț, într-o veritabilă sărbătoare a comunității, a tradiției și a bucuriei de a fi împreună.

Rubrica „Istorie și identitate” aduce în prim-plan contribuții de o deosebită valoare. Prof. dr. Mircea Măran semnează studiul dedicat lui Andrei Vasici – primul monograf al Vârșețului, recuperând pentru cititor o personalitate importantă a istoriei locale. Prof. Ana Albu Savić ne conduce spre Cuvin, într-o sărbătoare de suflet: 120 de ani de credință, tradiție și frăție româno-sârbă, evocând continuitatea unei comunități și valorile care au rezistat timpului.

Dimensiunea comparatistă și filologică este reprezentată de studiul prof. univ. dr. Virginia Popović, dedicat traducerii proverbelor și zicătorilor în opera lui Anton Pann și Vuk Stefanović Karadžić, o incursiune în universul înțelepciunii populare și în dialogul cultural româno-sârb.

La rândul său, dr. Dorinel Stan propune o analiză amplă și documentată despre portul popular al românilor/vlahilor din Timoc, privit ca expresie a identității etnice, a memoriei comunității istorice și a patrimoniului cultural imaterial. Veșmintele, simbolurile, culorile și tradițiile devin astfel mărturii vii ale unei identități transmise din generație în generație.

Revista se încheie într-o atmosferă de sărbătoare, prin paginile dedicate Galei decernării premiilor Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu” și Balului Primăverii al Românilor din Serbia, reconstituite în imagini și cuvinte. Glasul Cerbiciei, nr. 32, este, în ansamblu, un număr bogat, dens și viu, în care evenimentul cultural devine document, fotografia devine mărturie, iar memoria devine patrimoniu. Este o ediție despre copii și Eminescu, despre istorie, cultură și identitate, despre credință și tradiție, despre oameni care construiesc punți între generații și între comunități.

Revistă de atitudine civică, cultură și istorie a românilor din Serbia Glasul Cerbiciei are menirea de a păstra ceea ce nu trebuie uitat. Pentru că un glas care își cunoaște rădăcinile nu se pierde în timp.

Redactor fondator
Dr. Dorinel Stan

Redactor șef-fondator: dr Dorinel Stan

Tehnoredactarea: Imagenta Design Studio - Tereza Gașpăr; **Secretar:** Călin Iorga, **Lector:** Natalia Stan

Redacția: dr. univ. Marinel Negru, dr. Trăilă Spărișușu, univ. dr. Virginia Popović, dr. Mircea Măran, dr. Brândușa Juica, Natalia Stan, Marin Gașpăr, Ana Albu Savić, Lavinell Petruț și Avram Pau.

Înregistrat la Agenția pentru Registre Economice, Republica Serbia, nr. BU 9465/2010; **Glasul Cerbiciei** apare sub egida

Românilor Independenți din Serbia; Adresa: Žarka Zrenjanina 1/3, Vârșeț 26300; Serbia.

Tel: +381 13 2104908; +381 64 119-53-84; web: www.ris.org.rs; e-mail: romanii.independenti@gmail.com.

Tipografia: Povez, Vârșeț; Tiraj: 1500 exemplare.

ISSN: 2217-8473; COBBI-SR-ID 189115660

DEPARTAMENTUL PENTRU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul
Departamentului pentru Români de Pretutindeni (www.dprp.gov.ro).
Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a
Departamentului pentru Români de Pretutindeni.

Poezie, copilărie și identitate

Ediția jubiliară a Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu”

Duminică, 3 mai, localitatea Mesici din R. Serbia va deveni centrul culturii, tradiției și talentului românesc din regiunea Voivodina și Timoc, găzduind cea de-a V – a ediție jubiliară a Festivalului Copiilor /

Primăverii *Dor de primăvară, dor de Eminescu*. Un amplu eveniment de prestigiu, regal de muzică, obiceiuri și poezie la românii din Serbia, dedicat anotimpului primăvara, dorului și poetului nepereche Mihai Eminescu.

Festivalul este o formă inedită de educație prin muzică, artă, poezie, datini străbune, folclor și teatru. Grandioasa manifestare a spiritului românesc din Serbia este sprijinită de *Departamentul pentru Românii de Pretutindeni*. Organizat de Asociația *Românii Independenți din Serbia* (RIS) în colaborare cu *Consulatul General al României la Vârșeț*, ȘG „*Olga Petrov Radișici*”, din Mesici, Asociația femeilor „*La gură de ogășel*”, și SCA „*Ion Creangă*” din Mesici. Acest festival aduce împreună peste 600 de elevi și tineri dornici să-și exprime talentul și să promoveze valorile culturale românești. Primăvara românească la românii din Serbia are trei etape:

1. *Balul Primăverii la Românii din Serbia* (sâmbătă, 4 aprilie 2026, Brown Club din Vârșeț)

2. Festivalul Copiilor / Primăverii *Dor de primăvară, dor de Eminescu*, Ediția jubiliară a V-a (duminică, 3 mai 2026 – Mesici)

3. Decernarea festivă a premiilor Festivalului se organizează în luna iunie.

Vă invităm să fiți alături de noi la această sărbătoare a primăverii, a copilăriei și a spiritului eminescian, într-o atmosferă plină de culoare, cântec și emoție.

Coordonator eveniment:
Prof. Natalia Stan

Festivalul Copiilor *Dor de primăvară, dor de Eminescu* – Mesici 2026 își propune să promoveze muzica, folclorul, tradițiile românești, poezia eminesciană și să atragă elevii de la cele mai mici vârste în cunoașterea și conservarea valorilor românești perene. La Festival pot participa școlile cu predare în limba română din R. Serbia, societățile și căminele culturale, respectiv copii și tineri cu vârsta cuprinsă între 5 – 18 ani.

Tematica Festivalului *Dor de primăvară, dor de Eminescu* este primăvara și poezia eminesciană.

Festivalul este structurat în 4 secțiuni și 3 categorii:

1. Tradiții / obiceiuri / folclor (categoria I – IV, V – VIII și liceu)
2. Poezie (categoria I – IV, V – VIII și liceu)
3. Soliști vocali (categoria I – IV, V – VIII și liceu)
4. Grup vocal / cor (categoria I – IV, V – VIII și liceu)

La fiecare secțiune și categorie (I-IV, V-VIII, și liceu-ciclu școlar) pot participa 2 elevi cu o poezie sau un cântec, grupul vocal / cor cu două piese muzicale, iar secțiunea tradiții / obiceiuri / folclor, prezentarea este de maxim 15 minute.

Se va acorda trofeul Festivalului *Dor de primăvară, dor de Eminescu* și premiul I, II, III, mențiuni și premii speciale pentru ciclu școlar I – IV, V – VIII și liceu pentru toate cele 4 secțiuni (tradiții / obiceiuri / folclor, poezie, soliști vocali și grup vocal / cor), respectiv surprize pentru câștigători. Pentru *Marele Trofeu* al Festivalului, pot intra în competiție doar școlile care se înscriu la toate cele 4 secțiuni. Toți participanții, coordonatorii vor primi diplome de participare.

Jurizarea și stabilirea câștigătorilor va fi făcută de către o comisie internațională formată din specialiști, în baza unui punctaj pentru fiecare secțiune și categorie.

Înscrierile se fac în baza completării fișei de participare sau prin anunț, până la data de 23 aprilie 2026, la adresa de email: romanii.independenti@gmail.com, natalia.stan.cernauti@gmail.com

Informații suplimentare la
tel. **0644902249**
sau **0641195384**

Un festival al sensibilității și creației

Mesici 2026: Copiii sunt așteptați la Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu”

Festivalul Copiilor și al Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ajuns la cea de-a V-a ediție jubiliară, se conturează ca un eveniment emblematic pentru românii din Serbia, o veritabilă sărbătoare a sufletului românesc, a copilăriei și a renașterii naturii.

Organizat în pitoreasca localitate Mesici, duminică, 3 mai 2026, cu începere de la ora 15:00, festivalul își propune să aducă împreună peste 600 de copii și tineri, proveniți din majoritatea școlilor românești din Voivodina și Timoc, dar și din societăți culturale, cămine culturale, precum și invitați de seamă din România. Această participare numeroasă nu este doar o expresie a entuziasmului, ci și o dovadă a vitalității culturii românești din Serbia.

Evenimentul este organizat de Asociația *Românii Independenți din Serbia* (RIS), în colaborare cu Asociația femeilor „La gura de ogășel”, Școala Generală „Olga Petrov Radișici” – despărțământul din Mesici și Societatea Cultural-Artistică „Ion Creangă”, instituții și organizații care, prin implicarea lor constantă, contribuie la promovarea valorilor identitare și la cultivarea limbii române în rândul tinerei generații.

Festivalul se adresează copiilor și tinerilor cu vârste cuprinse între 5 și 18 ani, oferindu-le un cadru generos de exprimare artistică în cadrul mai multor secțiuni: tradiții și obiceiuri (incluzând dramatizări și elemente de folclor autentic), soliști vocali, grupuri vocale și coruri, precum și poezie. Această diversitate de forme artistice reflectă complexitatea și bogăția patrimoniului cultural românesc, dar și dorința organizatorilor de a stimula creativitatea și expresivitatea participanților.

Titlul festivalului, profund evocator, face trimitere la două coordonate esențiale ale sensibilității românești: primăvara – simbol al reînnoirii, al speranței și al vieții – și figura poetului național, Mihai Eminescu, a cărui operă continuă să inspire generații întregi. În acest sens, festivalul devine nu doar un eveniment artistic, ci și un act de cultură și educație, o pledoarie pentru frumusețea limbii române și pentru valorile perene ale

literaturii. Înscrierile sunt în plină desfășurare, oferind tuturor celor interesați posibilitatea de a participa până la data de 25 aprilie 2026. Organizatorii pun la dispoziție următoarele date de contact: telefon 064-1195384 și 064-4902249, precum și adresa de e-mail romanii.independenti@gmail.com. Această deschidere și accesibilitate subliniază caracterul incluziv al festivalului, menit să adune laolaltă talente din toate colțurile comunității românești.

Coordonarea evenimentului este asigurată cu profesionalism și dăruire de către prof. Natalia Stan, a cărei implicare reflectă nu doar competență organizatorică, ci și o profundă vocație pentru educație și cultură. Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” nu este doar o manifestare artistică, ci o adevărată punte între generații, între tradiție și modernitate, între spațiul românesc din Serbia și cel din România. El reprezintă un moment de comuniune, de reafirmare a identității și de celebrare a copilăriei – acea vârstă a purității și a visului.

Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu” devine esențial pentru păstrarea memoriei colective și pentru transmiterea valorilor autentice. De aceea, invitația adresată publicului este una caldă și sinceră: să participe, să susțină și să se bucure de această sărbătoare a copiilor și tinerilor, dedicată primăverii și spiritului nemuritor al lui Eminescu.

Biroul de presă

Românii Independenți din Serbia (RIS)

Ecouri eminesciene

Festivalul jubiliar al dorului eminescian și copilăriei la Mesici

În inima Banatului sârbesc, acolo unde primăvara își așterne covorul de lumină peste colinele line și peste sufletele oamenilor, localitatea Mesici devine, altarul bucuriei copilăriei și al identității românești. Duminică, 3 mai, începând cu ora 15:00, va răsună din nou glasul viu al tradiției și al poeziei, în cadrul ediției jubiliare a V-a a Festivalului Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”.

Organizat cu dăruire și responsabilitate de Asociația Români Independenți din Serbia (RIS), în colaborare cu Școala Generală Olga Petrov Radișici, Asociația femeilor La gură de ogășel și SCA Ion Creangă din Mesici și sprijinit de Departamentul pentru Români de Pretutindeni și orașul Vârșeț, acest festival se impune ca una dintre cele mai ample și emoționante manifestări culturale și educaționale dedicate copiilor și tinerilor români din Serbia.

Peste 600 de participanți — elevi de la grădiniță, școală primară și generală, liceu și facultate — vor aduce în fața publicului frumusețea graiului românesc, bogăția tradițiilor și vibrația artei autentice. Din școlile românești din Serbia, din societăți culturale și din comunități înrudite spiritual, dar și din România — din Timișoara, Caraș-Severin și Arad — copiii vor veni să transforme scena într-un adevărat templu al identității.

Festivalul este structurat pe patru mari secțiuni: Tradiții / obiceiuri / folclor, Cor / grup vocal, Soliști vocali și Poezie — fiecare devenind o fereastră deschisă către sufletul românesc. În acest cadru, glasurile tinere vor împleti cântecul cu versul, iar pașii dansului popular vor spune povești vechi, păstrate cu sfințenie peste generații.

Ediția jubiliară aduce o noutate deosebită: acordarea a **trei Mari Premii — trofee de excelență** — destinate celor care duc mai departe, cu responsabilitate și pasiune, flacăra culturii românești în Serbia:

- școlilor participante la toate secțiunile;
- societăților cultural-artistice implicate integral în concurs;
- școlilor în care limba română este studiată ca disciplină opțională („Limba română cu elemente ale culturii naționale”).

Un juriu internațional de elită, format din șapte personalități ale artei, muzicii și culturii, va evalua prestațiile pe categorii de vârstă (clasele I–IV, V–

VIII și liceu), acordând premii, mențiuni, diplome speciale și trofee celor mai valoroși participanți. Juriul internațional are următoarea componență: Prof.dr. univ. *Marinel Negru*, coordonatorul Departamentului pentru Învățământ din cadrul CNMNRs, Conf.univ. dr. *Virginia Popovici* din Novi Sad, Prof. Univ. dr. *Vișcu Loredana* din Timișoara, *Florica Nicolî*, interpretă de muzică populară din Timișoara, *Todor Groza*, poet în grai bănățean, *Goran Marković*, profesor de muzică și *Viorel Cioloca*, scriitor și poet din Timișoara. În spiritul generozității și al încurajării, toți copiii vor primi diplome de participare — simbol al implicării și al apartenenței la comunitatea românească din Serbia.

În paralel, spațiul festivalului va deveni o veritabilă expoziție a frumosului. Asociația femeilor *La gură de ogășel* din Mesici, alături de Asociația femeilor *Satul voievodului* din Voivodinț și Asociația femeilor *Gospodinele multiculturalității* din Deta, vor aduce în fața publicului port popular, obiecte de artizanat, flori și culori — un univers al tradiției vii. De asemenea, cunoscutul pictor *Viorel Nicolaievici* va expune o colecție de lucrări dedicate festivalului, oferind o dimensiune vizuală și artistică acestei sărbători.

Se anunță o participare foarte numeroasă, o adevărată întâlnire de suflet între românii din Serbia și cei din România, uniți de aceeași limbă, aceleași valori și aceeași emoție.

În acea după-amiază de mai, la Mesici, nu va fi doar un festival. Va fi o mărturisire — sărbătoare a frumosului. O declarație de iubire pentru primăvară, pentru copilărie și pentru eternitatea culturii românești. Va fi o „primăvară românească” trăită dincolo de granițe, dar profund ancorată în inimă.

Pentru că acolo unde copiii rostesc versuri din Mihai Eminescu, acolo unde cântecul și tradiția se întâlnesc, identitatea nu doar că supraviețuiește — ea înflorește.

Prof **Natalia Stan**

Rădăcini și valori

Festivalul copiilor sub semnul lui Eminescu – ediție jubiliară la Mesici

Într-o duminică binecuvântată de început de mai, când natura își deschidea larg porțile renașterii, iar sufletul s-a lasat cuprins de lumina caldă a primăverii, în pitoreasca localitate Mesici – loc în care tradiția și visul se împletesc într-o armonie desăvârșită, s-a desfășurat ediția a V-a jubiliară a Festivalului Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, Mesici 2026, sprijinit de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni.

Sub semnul etern al creației și al copilăriei, duminică 3 mai, localitatea Mesici a gazduit primăvara românească / primăvara copiilor – Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” – un titlu ce poartă în sine vibrația dorului românesc și ecoul nepieritor al geniului poetic eminescian. Evenimentul jubiliar de cinci ani, ne adună nu doar pentru a celebra frumusețea artei, ci și pentru a reafirma identitatea, sensibilitatea și continuitatea noastră culturală.

Organizat cu dăruire de Asociația *Românii Independenți din Serbia*, coordonatoare prof. Natalia Stan, în parteneriat cu Asociația femeilor „La gură de ogășel”, Școala „Olga Petrov Radișici” – despărțământul din Mesici și SCA „Ion Creangă”, acest festival devine o punte între generații, între țări, între inimi.

Ediția din acest an a primit o strălucire aparte prin caracterul său internațional, reunind sute de copii – de

la cei mai mici pași ai grădiniței până la tinerele spirite ale liceului și universității. Copii sunt cei care, prin glas, vers, cântec și joc, aduc primăvara mai aproape de sufletele noastre. Secțiunile festivalului sunt; Tradiții / Obiceiuri / Folclor, Soliști vocali, Coruri / Grupe vocale și Poezie. Categoriile; grădiniță, clasele I – IV, clasele V- VIII și liceu.

În fața unui juriu internațional de prestigiu, acești tineri artiști dăruia o parte din visul lor, din inocența și frumusețea vârstei, transformând această zi într-o adevărată sărbătoare a culturii și a copilăriei.

Cele trei Asociații de femei – „La gură de ogășel” din Mesici, „Satul voievodului” din Voivodinț și „Gospodinele multiculturalității” din Deta – împreună cu pictorul Viorel Nicolaievici din Straja, au îmbogățit această sărbătoare, aducând mai multă culoare, tradiție și frumusețe în sufletele participanților.

Duminica, 3 mai, la Mesici, am sărbătorit dorul care ne unește: dorul de primăvară, dorul de Eminescu, dorul de noi înșine.

Juriul festivalului a fost compus din 7 personalități din lumea culturii, muzicii și artei. Președintele juriului de specialitate este Conferențiar universitar dr. prof. Virginia Popovici din Novi Sad, iar componența juriului este următoarea: Prof. dr. univ. Marinei Negru, coordonatorul Departamentului pentru Învățământ din cadrul Consiliul Național Român, Prof. univ. dr. Loredana Vișcu din Timișoara, Goran Marković,

profesor de muzică, Florica Nicoli, interpretă de muzică populară din Timișoara, Todor Groza, poet în grai bănățean și Viorel Cioloca, scriitor din Timișoara. Scenografia a fost realizată de Asociația femeilor „La gură de ogășel” din Mesici. Presentatoare și scenariu: Natalia Stan.

La ediția jubiliară a Festivalului Copiilor și Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, desfășurată în localitatea Mesici, prezența numeroșilor oaspeți de seamă și a invitaților de onoare a conferit manifestării o notă de aleasă distincție și înaltă ținută culturală. Între personalitățile prezente s-au numărat Anca Corfu, consulul general al consulatului general al României la Vârșeț, dr. Dorinel Stan, președintele Asociației Români Independenți din Serbia (RIS), Anca Popa – Albahari, adjuncta ambasadei României la Belgrad, Daniel Bala, ministru consilier la Consulatul României la Vârșeț, dr. Traian Căcina, membru în Executivul orașului Vârșeț responsabil pentru cultură și învățământ și vicepreședintele Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia, Basaraba Todor, primarul localității Mesici, Rotar Radu, viceprimarul orașului Deta, Slaviša Maksimović, membru în Executivul orașului Vârșeț, Todor Petru, directorul ȘG „Olga Petrov Radișici” din Vârșeț, preotul Linca Moise, reprezentantul Episcopiei „Dacia Felix”, preotul paroh Cornel Juică și alții.

Primarul localității Mesici, în cuvântul său de salut, a adresat un mesaj cald de bun venit tuturor participanților și invitaților, exprimându-și profunda apreciere pentru eforturile organizatorice și pentru implicarea exemplară a tuturor celor care au contribuit la realizarea acestui eveniment de suflet. Totodată, a transmis urări de succes tuturor copiilor și tinerilor participanți, încurajându-i să-și valorifice talentul și

sensibilitatea artistică.

În intervenția sa, președintele Asociației „Români Independenți din Serbia”, dr. Dorinel Stan, a evidențiat rolul esențial al colaborării instituționale și al implicării comunitare în organizarea festivalului, aducând mulțumiri organizatorilor locali din Mesici

pentru dăruirea și profesionalismul lor. Domnia sa a subliniat importanța acestui festival în păstrarea, cultivarea și promovarea valorilor culturale, educative și artistice românești în rândul copiilor și tinerilor din Serbia. De asemenea, a reiterat sprijinul constant al Consulatului General al României la Vârșeț, prin doamna Anca Corfu, precum și contribuția decisivă a Departamentului pentru Români de Pretutindeni, fără de care această manifestare nu ar fi fost posibilă. În încheiere, a adus un omagiu aparte fanfarei „Turturica”, pentru contribuția sa valoroasă de-a lungul anilor.

Doamna Anca Popa, reprezentanta Ambasadei României la Belgrad, a adresat la rândul său cuvinte de profundă apreciere și susținere pentru organizatori, subliniind rolul festivalului în promovarea identității culturale românești în Serbia. Domnia sa a reafirmat disponibilitatea Ambasadei de a sprijini în continuare astfel de inițiative și a evidențiat importanța festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu” pentru comunitatea românească, felicitând organizatorii și dorindu-le continuitate și noi ediții de succes.

Dr. Traian Căcina, membru în Consiliul Executiv al orașului Vârșeț, responsabil pentru cultură și învățământ, precum și vicepreședinte al Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia, a transmis mesajul oficial al conducerii orașului, exprimând aprecierea pentru eforturile organizatorilor și pentru reușita deosebită a evenimentului. Acesta a remarcat, totodată, numărul impresionant

de participanți la toate categoriile, considerând festivalul un reper cultural de excepție pentru comunitatea românească.

Momentul inaugural al festivalului a fost onorat de doamna Anca Corfu, consulul general al României la Vârșeș, care a dat citire mesajului oficial, marcând astfel deschiderea solemnă a manifestării. În continuare, într-o atmosferă încărcată de emoție și recunoștință, artistul plastic Viorel Nicolaievici din Straja a oferit în dar două lucrări originale ulei pe pânză doamnei Anca Corfu (*Suravegherea infinită*) și domnului consul Daniel Bala (*Sfârșit de iarnă în Banat*), în semn de prețuire și respect. De asemenea, doamna Anca Popa a primit un „peisaj în grafică” reprezentând orașul Vârșeș, ca simbol al legăturii culturale și spirituale dintre comunități realizat de pictorița Ramona Magda, iar Asociația RIS au oferit flori, ca gest de aleasă considerație doamnelor.

În același cadru festiv, doamna Anca Corfu și domnul Daniel Bala au fost distinși cu *Diploma de Recunoștință*, acordată de președintele Asociației „Românii Independenți din Serbia”, dr. Dorinel Stan, în semn de profundă apreciere pentru sprijinul constant și implicarea activă în promovarea și susținerea comunității românești din Serbia.

Mesaj de felicitare al consulului general al României la Vârșeș, Anca Corfu, adresat ediției 2026 a Festivalului Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”

Cu nespusă bucurie și profundă emoție, adresez un călduros mesaj de salut cu ocazia celei de-a cincea ediții a Festivalului Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară,

dor de Eminescu”, manifestare care în anul 2026 este găzduită de arealul natural, unic, de o frumusețe încântătoare al localității Mesici din Voivodina – Serbia.

Acest Festival amplu, de mare tradiție este an de an un prilej de reunire a tinerei generații din rândurile minorității românești din Republica Serbia și totodată o ocazie însemnată de celebrare a valorilor patrimoniului cultural românesc și a expresivității tradițiilor noastre naționale.

Primăvara, spiritul eminescian și caracterul juvenil, reperele fundamentale ale acestui Festival, reprezintă veritabili factori catalizatori de forță ai conștiinței naționale, solidarității și unității etnicilor români din Serbia.

Tânăra generație din minoritatea românească din Voivodina are un rol esențial în păstrarea și promovarea valorilor cultural-naționale proprii.

Viitorul comunității românești de pe aceste meleaguri depinde fundamental de dedicarea și mai ales de puterea tinerilor din această comunitate istorică de a iubi, proteja și transmite mai departe limba maternă și moștenirea culturală prețioasă primită nealterată de la generațiile anterioare.

Adresez felicitări Asociației “Românii Independenți din Serbia”, inițiatorul și coordonatorul evenimentului și tuturor celor care au contribuit activ și meritoriu la organizarea ediției 2026 a acestui Festival.

Fie ca această ediție aniversară a Festivalului Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu” să fie una deosebit de reușită, plină de momente memorabile și trăire românească!

Întregul moment a fost marcat de o intensă

încărcătură emoțională, rămânând întipărit în sufletele tuturor celor prezenți ca o expresie autentică a unității, identității și demnității românești.

Festivalul Primăverii, „*Dor de primăvară, dor de Eminescu*”, Mesici 2026, a fost inaugurat de celebra fanfară „*Turturica*” din Mesici care aducea în scenă un vibrant potpuriu de melodii populare, pline de energie și voie bună. Copiii din Mesici, instruiți de învățătoarea **Elena Bou** au prezintă o **suită de dansuri populare autentice din Banat** ciclul V- VIII, după care urma „*Dansuri de fete*”, iar elevii claselor primare I – IV și grădinița din Mesici au prezentat dansul popular din folclorul copiilor „*Alunelul*”. Coordonatoare: învățătoarea **Elena Bou**.

Grupul vocal al ȘG „*Mihail Sadoveanu*” din Grebenaț, instruit de prof **Ionel Drăghici**, s-a prezentat cu următoarele cântece : ***Bună seara dragi români, Hai să-ntindem hora mare, Dragu-mi la horă-n sat și Înflorit- o ruguțu.***

Stefan Pavlov, grădinița din Mesici, a interpretat cântecul „*I- o mis Pavel din Banat*”.

Teodora Iacob și George Lazarevici, elevi în clasa a I-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, a interpretat cântecul popular „*La gură de ogășel*”.

Aurora Popa, clasa a III-a , ȘG „*Mihail Sadoveanu*” din Grebenaț, a interpretat cântecul popular „*Dodă, chică galbenă*”.

Teodora Ivașcu, clasa a III-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, s-a prezentat cu cântecul „*Îs frumoasă, tata știe*”.

Selina Victoria Muncean, clasa a IV-a, ȘG „*3 Octombrie*” din Sânt-Mihai, a interpretat cântecul „*Mociriță cu trifoi*”.

Ivașcu Minodor, clasa a V-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, a interpretat cântecul „*Să- mi cânti cobzar*”.

Mirela Miuța, clasa a V-a, ȘG „*3 Octombrie*” din Sânt-Mihai, a interpretat cântecul ***Banatule ție-ți cânt.***

Mateia Ivașcu, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Vârșeț, clasa a VI-a , la instrument s-a prezentat cu cântecul „*Toată lumea vrea să mor*”.

Elena Perin, clasa a VI-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*”, din Vârșeț, a interpretează cântecul „*Frumoasă- i vecina noastră*”.

Nicolina Morariu, clasa a VII-a, ȘG „*Mihail Sadoveanu*” din Grebenaț, a interpretat cântecul „*Bade pălărie nouă*”.

Ana Andreea Vučku, clasa a VII-a, din Voivodinț, a interpreta cântecul „*Ce- ar fi bade lumea*”.

Liliana Dragodan, clasa a II-a, Liceul „*Borislav Petrov Braca*” din Vârșeț, a interpretat cântecul „*De când mă știu am cântat*”.

Dunja Glišić și Mila Petrović, clasa a I-a, ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, în duet, interpretează cântecul „*Podul de piatră*”.

Mila Petrović, clasa a I-a, ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, interpretează cântecul „*Alunelul*”.

Vlad Răgan, clasa a IV-a, din Greoni, va interpreta cântecul „*Pavele, Pavele*”.

Monika Todorović, clasa a IV-a și **Daniela Todorović**, clasa a VI-a, ȘG „*Paja Marganović*” din Deliblata, în duet interpretează cântecul „*Rătuștele mele pe apă s- au dus*”.

Iva Živković, clasa a V-a, ȘG „*Desanka Maksimović*” din Cuvin, interpretează cântecul „*Sus la poarta raiului*”.

Adelina Maria Hoanăș, clasa a VI-a, Liceul *Tehnologic Electrotimiș* din Timișoara, va interpreta doina „*Când eram copil odată*”.

Valentina Martinov, clasa a VI- a ,ȘG „*Paja Marganović*” din Deliblata, interpretează cântecul „*Floare mândră bănățană*”.

Sara Dodić, clasa a VII-a, ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, interpretează cântecul „*Mândra mea*”.

Matei Suru, clasa a VI- a. SCA „*Mihail Eminescu*” din Straja, interpretează cântecul „*Tatăl meu cu suflet mare*”.

Anastasija Stojko, clasa a VIII-a, SCA „*Mihail Eminescu*” din Straja, interpretează piesa muzicală „*În banat la mine acasă*”.

Daria Andreea Čančar, Liceul din Cuvin, se prezintă cu cântecul „*Eminescu*” (*Doina și Ion Aldea Teodorovici*).

Grupul vocal al ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, instruit de prof **Ana Albu Savić**, ne prezintă cântecul „*Părțile corpului*”.

Grupul vocal – **Doruleț**, clasele I-IV, format din elevii celor patru școli vârșețene (Școala *Mladost*, *Vuk Karadžić*, *Jovan Sterija Popović* și *Paja Jovanovici*) care ferecventează cursurile obiectului opțional *Limba Română cu Elemente ale Culturii Naționale*, instruit de prof **Natalia Stan**, va interpreta două cântece din

repertoriul copiilor: **Dor de primăvară** și **Frunză verde de cicoare**. Acordeon – prof **Dorinel Stan**.

Grupul vocal al ȘG „Paja Marganović” din Deliblata, interpretează cântecul „**O inimă veselă**”, instruit de prof **Ana Albu Savici**.

Membrii SCA „**Mihai Eminescu**” din Straja, prezintă pe scenă un punct la două secțiuni. Grupul vocal al SCA „**Mihai Eminescu**” din Straja, ne prezintă cântecele: **Frumos mire, În pădurea deasă, Floare mândră bănațeană** puse într-un montaj artistic – muzical original „**Cu secvențe de tradiții și obiceiuri**” – secțiunea: *tradiții / obiceiuri / folclor*, coordonator: **Ionel Omoran**.

Grupul vocal al ȘG „**Đura Jakšić**” din Cuvin, va interpreta cântecul popular „**Cântecul Cucului**”, pregătit de prof **Ana Albu Savici**.

Sara Smilović, clasa a III-a, ȘG „Dositej Obradović” din Sân Ianăși (Barițe), poezia „**Și dacă...**” de M. Eminescu, instruită de înv. **Druguța Micșa**.

Lena Micșa, clasa a III-a, ȘG „Dositej Obradović” din Sân-Ianăș, poezia **Primăvara** de **Elena Farago**, pregătită de înv. **Eleonora Jeberan Ghilezan**.

Grupul vocal al ȘG „**Dositej Obradović**” din Sân-Ianăș (Barițe), interpretează cântecele: „**Vine, vine primăvara**” și „**Pe lângă plopii fără soț**”, pregătit de învățătoarele: **Drăguța Micșa** și **Eleonora Jeberan Ghilezan**.

Grupul vocal al ȘG „**Paja Marganović**” din Deliblata, a interpretat cântecul „**Un elefant se leagănă**”, instruit de prof **Ana Albu Savici**.

Ansamblul Folcloric de Copii „**Juniorii Cărașului**” din Greoni – Caraș Severin, în afara concurenței, ne

prezintă o suită de dansuri. Coreografia – **Roxana Dărăban**, conducerea artistică – **Codruț Anca**, coordonator proiect prof **Mirela Georgeta Milotin**.

SCA „**Mihai Eminescu**” din Straja, ne prezintă suita de dansuri din Banat, coordonator: **Ionel Omoran**, coreograf: **Ioan Ghiaur**.

Elevii ȘG „**Paja Marganović**” din Deliblata, ne prezintă montajul artistic **Poiana cu flori (Drag mi-e jocul românesc)**, coordonatoare; prof **Ana Albu Savici**.

ȘG „**Đura Jakšić**” din Cuvin, ne prezintă obiceiul „**Sorcova**”, coordonatoare; prof **Ana Albu Savici**.

Ansamblul Folcloric Tradițional **CĂRAȘUL** din Greoni, în afara concurenței, ne prezintă o suită de jocuri populare specifice zonei, coreografia – **Roxana Dărăban**, conducerea artistică **Codruț Anca**, coordonator proiect prof **Mirela Georgeta Milotin**.

Nikolina Milošević clasa a III – a, ȘG „Paja Marganović” din Deliblata, poezia „**Mama**” pregătită de prof. **Ana Albu Savici**.

Peter Lucas, clasa a IV-a, Liceul tehnologic Sf. Nicolae din Deta – Centrul Cultural Deta, poezia „**De-ași avea**” de M. Eminescu, îndrumat de **Diana Božić**.

Boțican Rain Sabrina, Liceul tehnologic din Deta-Centrul Cultural Deta, poezia în grai „**Vecina de peste drum**” de Sorin Olar, îndrumată de **Diana Božić**.

Livius Omoran, grădinița din Straja, SCA „**Mihai Eminescu**”, recită poezia „**Rică**”, autor necunoscut, pregătit de înv. **Aurelia Crăiete**.

Stefan Pavlov, grădinița ȘG „**Olga Petrov Radišići**”-despațământul din Mesici, poezia „**Moș Ilie**” de **Todor Groza Delacodru**, instruit de înv. **Elena Bou**, iar

Gabriel Ivan, grădinița din Mesici, poezia „**Iepurașul**” de *Păuna Ramona*, pregătit de înv. **Elena Bou**.

David Leon Nicolaievici, grădinița din Straja, SCA „*Mihai Eminescu*” Straja, poezia „**Cățăluș cu părul creț**”, pregătit de înv. **Aurelia Crăiete**.

Marian Căzan, grădinița ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, poezia „**Iepurașul**”, pregătit de înv. **Elena Bou**.

Teodora Iacob, clasa a I-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, poezia „**Primăvara**” de *Florin Mugur*, pregătită de înv. **Elena Bou**.

David Petri, clasa a I-a, ȘG „*Đura Jakšić*” din *Iancaid*, poezia „**Nu sunt prea mic**”, de M. Eminescu, instruit de înv. **Lia Petri**.

George Lazarevici, clasa a I-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, poezia „**Sosirea rândunicii**” de *George Coșbuc*, îndrumat de înv. **Elena Bou**.

Laura Vinu, clasa a I-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, poezia „**Pentru tine primăvară**”, de *Otilia Cazimir*, îndrumată de înv. **Elena Bou**.

Vladimir Căzan, clasa a I-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Mesici, poezia „**Primăvara**” de *Barbieru Danela*, îndrumat de înv. **Elena Bou**.

Nina Omoran, clasa a II-a, SCA „*Mihai Eminescu*” din Straja, recită poezia „**Strop de veselie**” de *Aurora Luchin*, instruită de înv. **Aurelia Crăiete**, iar **Kasija Janičijević**, **Anđela Jadžić** și **Mila Petrović**, ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, ne prezintă poezia bilingvă „**Viespea / Zolja**” în limba română și sârbă, instruite de prof. **Ana Albu Savici**.

Elena Savu, clasa a III-a, ȘG „1 Mai” din Petrovăsăla, poezia „**La mijloc de codru des**” de M. Eminescu.

Teodora Ivașcu, clasa a III-a, poezia „*Somnoroase pășărele*” de M. Eminescu, pregătită de înv. **Elena Bou**.

Timea Petri, clasa a IV-a ȘG din *Iancaid*, poezia „**Atât de fragedă**” de M. Eminescu, pregătită de înv. **Lia Petri**.

Selina Victoria Muncian, clasa a IV-a, ȘG „3 Octombrie” din Săn Mihai, poezia în grai bănațean „**Dăscălița**”, de *Sorin Olar*, instruită de înv. **Firuța Voin**.

Emanuela Savu, clasa a V-a, ȘG „1 Mai” din Petrovăsăla (Vladimirovac), poezia „**Primăvara**” de *Vasile Alecsandri*.

Mirela Miuța, clasa a V-a, ȘG „3 Octombrie” din Săn Mihai, poezia „**Revedere**” de M. Eminescu, pregătită de prof. **Marinela Gătăianț**.

Elena Stan, clasa a VI-a, SCA „Avram

Iancu” din Srediștea Mică, poezia „**Glossa**” de M. Eminescu, instruită de prof. **Natalia Stan**.

Eliza Vulcu, clasa a VI-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Vârșeț, poezia „**Gutânu! dâ! grăgină!**”, de *Todor Groza Delacodru*, îndrumată de înv. **Elena Bou**.

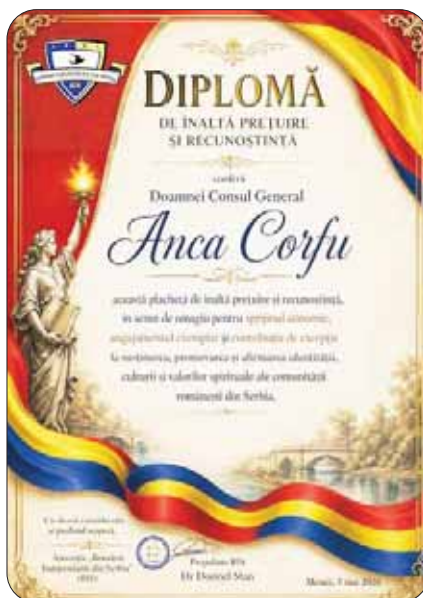
Elena Perin, clasa a VI-a, ȘG „*Olga Petrov Radișici*” din Vârșeț, poezia „**Se zărește primăvara**” de *Todor Groza Delacodru*, instruită de înv. **Elena Bou**.

Dunja Korak, clasa a VII-a, ȘG „*Đura Jakšić*” din Cuvin, poezia „**Și dacă...**” de M. Eminescu, pregătită de prof. **Ana Albu Savici**, iar **Nada Bićanin**, clasa a VIII-a, ȘG „*Desanka Maksimović*” din Cuvin, poezia „**Dintre sute de catarge**” de M. Eminescu, instruită de prof. **Ana Albu Savici**.

Daria Andreea Čančar, Liceul din Cuvin, poezia „**Cum ai putut**” de *Mihai Eminescu*, mentor prof. **Ana Albu Savici**, **Angelina Dan**, clasa a I-a, Școala medie de medicină din *Zrenjanin*, poezia „**O rămâi...**” de M. Eminescu, instruită de prof. **Lavinica Brenda**, iar **Gloria Suru**, clasa a II-a la Liceul „*Borislav Petrov Braca*” din Vârșeț, SCA „*Mihai Eminescu*”, poezia „**Atât de fragedă**” de *Mihai Eminescu*, instruită de înv. **Aurelia Crăiete**.

Într-o atmosferă încărcată de lumină, emoție și vibrație culturală autentică românească, Festivalul Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a, desfășurat la Mesici în anul 2026, a atins punctul său culminant într-un moment de profundă încărcătură simbolică și spirituală.

La finalul acestei grandioase manifestări dedicate copilăriei, limbii române și spiritului eminescian, prof. **Natalia Stan**, coordonatoarea evenimentului, a invitat pe scenă pe președinta juriului, conf. univ. dr. **Virginia Popovici** din Novi Sad, pentru a face mult așteptatul anunț al câștigătorilor marilor trofee ale festivalului.

Într-un cadru solemn, încărcat de emoția muncii și a talentului dăruit de sute de copii și tineri, au fost rostite numele celor care au strălucit prin excelență artistică și autenticitate.

În cuvântul său, conf. univ. dr. Virginia Popovici a adresat mulțumiri tuturor participanților pentru implicare, seriozitate și nivelul remarcabil al prestațiilor, subliniind amploarea impresionantă a festivalului și numărul deosebit de mare de concurenți. Totodată, a felicitat organizatorul – Asociația „Românii Independenți din Serbia” – pentru reușita unui eveniment de înaltă ținută culturală, devenit deja reper identitar în comunitatea românească din Serbia.

Conform hotărârii juriului, la categoria școlilor, Marele Trofeu al Festivalului a fost acordat Școlii „Olga Petrov Radișici” din Mesici, confirmând astfel valoarea și implicarea educațională de excepție. La categoria societăților cultural-artistice, Marele Trofeu a revenit Societății Cultural-Artistice „Mihai

Eminescu” din Straja, pentru autenticitatea și expresivitatea actului artistic. În cadrul categoriei dedicate școlilor în care se studiază opțional disciplina „Limba Română cu Elemente ale Culturii Naționale”, marele trofeu a fost câștigat de Școala Generală „Paja Marganović” din Deliblata și Școala Generală „Đura Jakšić” din Cuvlin, sub îndrumarea prof. Ana Albu Savić.

Momentul înmânării trofeelor a fost unul de o profundă eleganță și simbolică, fiind realizat de doamna Anca Corfu, consulul general al României la Vârșeț, alături de domnul Dorinel Stan, președintele Asociației „Românii Independenți din Serbia”.

În încheiere, domnul Dorinel Stan a adresat un cuvânt de profundă recunoștință tuturor celor implicați în organizarea acestui eveniment deosebit, evidențiind creșterea constantă a interesului copiilor și tinerilor față de valorile culturale românești. A subliniat, totodată, unicitatea acestui festival în cadrul comunității, ca spațiu de afirmare, educație și continuitate identitară.

Ca o încununare firească a acestei zile memorabile, gazdele au oferit tuturor organizatorilor și invitaților o petrecere festivă, într-un spirit de comuniune și bucurie transformând finalul festivalului într-o adevărată sărbătoare a sufletului românesc. Astfel, Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” nu a fost doar un concurs, ci o mărturie vie a dăinuirii limbii, culturii și identității românești dincolo de granițe, o punte între generații și o promisiune pentru viitor.

Prof. Natalia Stan

Foto: **Ionică Adam** și **Radovan Đerić**

Impresii și gânduri de la un festival de poveste

Festivalul Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a, organizat în pitoreasca localitate Mesici, a reprezentat, fără îndoială, un moment de referință pentru cultura, educația și spiritualitatea românească din Serbia.

Desfășurat la un nivel organizatoric de înaltă ținută, acest eveniment de amploare a demonstrat încă o dată că limba română, tradiția și valorile identitare trăiesc prin copii, prin emoție și prin continuitatea generațiilor.

**Prof. Natalia Stan,
Coordonatoarea
Festivalului Copiilor
/ Primăverii „Dor de
primăvară, dor de
Eminescu” – Mesici
2026**

Festivalul Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a, organizat în pitoreasca localitate Mesici, a reprezentat, fără îndoială, un moment de referință pentru cultura,

educația și spiritualitatea românească din Serbia. Desfășurat la un nivel organizatoric de înaltă ținută, acest eveniment de amploare a demonstrat încă o dată că limba română, tradiția și valorile identitare trăiesc prin copii, prin emoție și prin continuitatea generațiilor.

În calitate de coordonatoare a acestui prestigios festival, privesc cu profundă emoție și aleasă satisfacție spre ceea ce am reușit să realizăm împreună. Mesiciul a devenit, pentru o zi, adevărata capitală a copilăriei românești din Serbia, un spațiu al talentului, al sensibilității artistice și al comuniunii spirituale românești. Festivalul a reunit un număr record de participanți, copii și elevi de la grădiniță, școala primară, gimnaziu și liceu, proveniți din instituțiile de învățământ în care procesul educativ-instructiv se desfășoară în limba română din Serbia, fapt ce conferă acestui eveniment o importanță aparte și o valoare istorică.

Prezența numeroșilor participanți, a cadrelor didactice, a părinților și a publicului numeros a demonstrat că acest festival a depășit de mult dimensiunea unei simple competiții artistice, devenind un adevărat fenomen cultural și educațional al comunității românești din Serbia. Ne-am bucurat, totodată, de participarea unor distinși oaspeți din România – din Timișoara, Caraș-Severin, Reșița și Deta –, fapt ce a conferit manifestării un autentic caracter internațional și a consolidat punțile culturale

și spirituale dintre românii de pretutindeni.

Un rol esențial în reușita acestui regal al copiilor români din Serbia l-au avut sprijinul și susținerea oferite de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, precum și implicarea autorităților din Vârșeț, care au înțeles valoarea acestui proiect cultural și educativ de excepție. Le adresăm întreaga noastră recunoștință pentru încrederea acordată și pentru contribuția adusă la păstrarea și promovarea identității românești în Serbia.

Festivalul a fost îmbogățit spiritual și artistic prin remarcabila expoziție a pictorului Viorel Nicolaievici, ale cărui lucrări au adus un plus de sensibilitate și expresivitate artistică întregului eveniment. De asemenea, un farmec aparte l-au oferit expozițiile pregătite cu multă dăruire de Asociația Femeilor „La gură de ogășel” din Mesici, Satul Voievodului și Asociația femeilor din Deta, demonstrând frumusețea tradiției, a meșteșugului și a spiritului comunitar românesc.

În mod deosebit, exprimăm sincere și profunde mulțumiri conducerii și colectivului Școlii Generale „Olga Petrov Radišić” din Mesici, Societății Cultural-Artistice „Ion Creangă” din Mesici și Asociației Femeilor „La gură de ogășel”, pentru susținerea, angajamentul, implicarea exemplară și spiritul de echipă manifestate în organizarea acestei ediții jubiliare. Fără devotamentul, responsabilitatea și dragostea lor pentru valorile românești, succesul acestui eveniment nu ar fi fost posibil.

Plecăm de la această ediție jubiliară cu inimile pline de bucurie și speranță, convinși că am sădit încă o dată în sufletele copiilor iubirea pentru limba română, cultură, tradiție și identitate. Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” nu mai este doar un eveniment – el a devenit o tradiție, un simbol al unității și al dăinuirii românilor din Serbia, o poveste frumoasă care intră în istorie și care, prin copii, va continua să lumineze generațiile viitoare.

Cu profund respect și aleasă considerație.

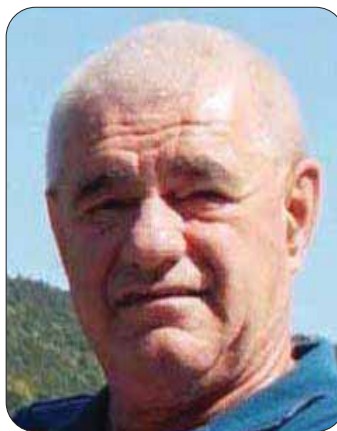

Petruț Lavinel,
tehnolog

Multă ambiție, bună voință, planificare, organizare, conspectare, sincronizare. De ce toate acestea?? Din cauza marelui eveniment cultural-tradițional-artistic, Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, Mesici 2026, organizat de RIS, Românii

Independenți, Serbia. Organizarea impecabilă a familiei Stan, Dorinel și Natalia, a căror flăcău eminesciană pe

an ce trece, arde din ce în ce tot mai tare. Entuziasmul și pasiunea stau la baza acestei deosebite manifestații. De asemenea trebuie menționată și femeile, mamele din Mesici, copii și profesorii, care sau dăruit la maxim în munca lor pentru acest eveniment minunat. Soții Dorinel și Natalia Stan au luat în calcul fiecare detaliu, totul generând cu o explozie de energie pozitivă, ambianță deosebit de plăcută și un program cultural artistic dus la cele mai înalte culmi valorice. Eminescu ar fi fost mândru de discipolii săi!

Viorel Cioloca,
scriitor din
Timișoara

Iată că manifestarea inspirat botezată „Dor de primăvară, dor de Eminescu” a început să capete caracter de perenitate, așa cum îi preziceam la începuturi, și a ajuns la primul jubileu, cel de 5 ani.

Mai mult, nu doar continuitatea e remarcabilă ci și însușirea de manifestare-maraton fiindcă numărul ridicat al participanților a făcut ca ea să dureze circa 5 ore pline de cultură românească.

Diversitatea locului desfășurării devine și ea pregnantă fiindcă anul acesta a fost aleasă o locație inedită, fermecătorul sat de munte Mesici. Ținută în incinta căminului cultural de aici, manifestarea a avut ca avangardă prezentări de produse gastronomice atât a asociației „La gură de ogășel” din localitate cât și a unei asociații similare din Voivodina plus a uneia din Deta.

Așa cum ne-a obișnuit de câțiva ani buni, n-a lipsit nici inimosul pictor amator din Straja, Viorel Nikolajevici, care a desfășurat o mini expoziție în curtea căminului cultural.

Evoluția scenică a participanților a fost la înălțime, așadar, nimic neobișnuit, aplauzele furtunoase fiind cea mai elocventă dovadă a calității interpretative.

Nu putem decât să tragem nădejdea că Asociația „Românii Independenți din Serbia” va menține și pe viitor aceeași ștachetă în ce privește calitatea manifestărilor pe care le organizează, fiindcă această calitate ridicată reprezintă un real beneficiu al românismului din țara vecină.

Roxana Daraban,
coreograf

Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu” – Mesici 2026 a fost o experiență de suflet

pentru mine.

Am avut bucuria să particip alături de ambele ansambluri, juniorii Carașul și Carașul, nu doar ca dansatoare, ci și în calitate de coregrafă. Pentru mine a însemnat enorm să văd munca, emoțiile și pasiunea transformate în momente frumoase pe scenă.

Un moment foarte special a fost premiera noului meu dans, care a venit cu multe emoții, dar și cu multă bucurie și mândrie. Sunt recunoscătoare tuturor celor care au fost alături de noi, ne-au susținut și au făcut ca această experiență să fie una de neuitat.

Folclorul înseamnă tradiție, suflet și iubire pentru ceea ce suntem.

Ca opinie sinceră, faptul că ai reușit să coordonezi două ansambluri și să lansezi și o coregrafie nouă arată că începi să îți construiești foarte serios drumul în lumea dansului popular. Premierele sunt mereu cele mai grele, pentru că acolo se văd emoțiile adevărate și toată munca din spate.

Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu” – Mesici 2026 a fost o adevărată sărbătoare a talentului, emoției și tradiției. Copiii au adus multă bucurie prin poezie, cântec și dăruire, iar atmosfera a fost una deosebită. Felicitări organizatorilor, participanților și tuturor celor implicați pentru acest eveniment frumos dedicat culturii și valorilor românești!

Prof. Ana Albu Savić

Participarea la cea de-a V-a ediție jubiliară a Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu” a fost, pentru noi, o experiență de neuitat, încărcată de emoție și mândrie profundă. Ca profesoară de limba română în cadrul a trei școli primare diferite, am avut onoarea de

a coordona un grup de cca 50 de elevi talentați din localitățile Cuvin și Deliblata.

A fost o provocare imensă, dar și o bucurie nemărginită să văd cum acești copii, uniți de dragostea pentru limba română și tradițiile strămoșești, au urcat pe scenă cu atâta entuziasm. Cele aproape 20 de

momente artistice prezentate – de la poezie și cântec, până la prezentarea obiceiurilor – au demonstrat că valorile noastre culturale sunt pe mâini sigure.

Momentul culminant a fost, fără îndoială, câștigarea Marelui Trofeu al Festivalului. Primirea acestui premiu prestigios din mâinile Doamnei Anca Corfu, Consulul General al României la Vârșeț, reprezintă încununarea muncii noastre asidue și o recunoaștere a eforturilor depuse pentru păstrarea identității românești în comunitățile noastre.

Suntem recunoscători organizatorilor pentru acest cadru festiv care unește generații și inimi sub semnul geniului eminescian. Ne întoarcem acasă cu sufletele pline de lumină și cu dorința de a continua această frumoasă misiune culturală.

Florica Nicolî,
interpretă de muzică populară

În data de 3 mai, 2026 a avut loc ediția a -V- a, a Festivalului DOR DE PRIMĂVARĂ / DOR DE EMINESCU la Mesici, Serbia, unde peste 650 de copii au cântat, jucat și au spus poezii în graiul strămoșesc!

Deși nu este primul festival la care am participat, cu siguranță este unul dintre cele mai memorabile.

Nivelul ridicat al programului artistic, diversitatea și profunzimea tematicii abordate de participanți, reflectă dragostea de tradiții, folclor și graiul strămoșesc.

FELICITĂRI COPIILOR ȘI ORGANIZATORILOR! FELICITĂRI ASOCIAȚIEI ROMÂNII INDEPENDENȚII din SERBIA și vă doresc continuitate mulți, mulți ani și multe realizări!

Codruț Anca,
președintele A.C.
Centrul Cultural
Cărașul din Greoni,
Căraș-Severin

Festivalul Copiilor / Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu” reprezintă o manifestare cultural-identitară de referință pentru comunitatea românească din Serbia,

înscriindu-se într-un cadru complex de valorizare a patrimoniului spiritual, lingvistic și folcloric românesc.

Ediția jubiliară a V-a, desfășurată în localitatea Mesici, a reconfirmat rolul fundamental al culturii în conservarea memoriei colective și în consolidarea conștiinței identitare în spațiul românesc extracarpatic.

Desfășurat într-un context simbolic renașterii naturii și revitalizării spirituale specifice începutului de primăvară, festivalul a transformat localitatea Mesici într-un veritabil centru de convergență culturală, în care dimensiunea artistică, educativă și comunitară s-au articulat într-o formulă de mare coerență simbolică.

Manifestarea, organizată în cadrul ediției Mesici 2026 și sprijinită de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, ilustrează preocuparea constantă pentru păstrarea și transmiterea valorilor culturale românești către noile generații.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Românii Independenți din Serbia, sub coordonarea profesoarei Natalia Stan, în parteneriat cu Asociația femeilor „La gură de ogășel”, Școala „Olga Petrov Radișici” – despărțământul din Mesici și SCA „Ion Creangă”.

Caracterul internațional al ediției din acest an a favorizat participarea unui număr semnificativ de copii și tineri, de la nivel preșcolar până la cel universitar, fapt ce demonstrează capacitatea festivalului de a crea un cadru intergenerațional de transmitere a valorilor culturale.

Prin intermediul secțiunilor dedicate tradițiilor și obiceiurilor, folclorului, interpretării vocale, formațiilor corale și poeziei, festivalul a stimulat expresivitatea artistică și dezvoltarea sensibilității estetice în rândul participanților.

Din perspectiva antropologică și socioculturală, festivalul poate fi interpretat drept un spațiu ritualic al reafirmării identității colective, în care actul artistic devine vehicul al memoriei culturale și al coeziunii comunitare.

Participarea copiilor la activități artistice inspirate din patrimoniul tradițional contribuie la interiorizarea valorilor culturale și la perpetuarea unor modele simbolice definitorii pentru spiritualitatea românească.

Prin amploarea participării, prin dimensiunea educativă și prin încărcătura simbolică a actului artistic, Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” se conturează ca un model de bune practici în domeniul promovării patrimoniului cultural imaterial și al consolidării identității românești în comunitățile istorice din afara granițelor României.

Înv. Lia Petri

Impresiile de la festival sunt deosebite.

Duminică 3 mai în localitatea Mesici s-a organizat ediția a V-a, ediția jubiliară a Festivalului Copiilor -Primaverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”. La acest festival am putut vedea păstrarea și cultivarea valorilor artistice românești la copiii noștri, de la cei

mai mici participanți de la grădiniță și până la elevii de liceu. Am participat a patra oară la Festivalul dedicat Copiilor și m-am simțit minunat printre copiii care au urcat pe scenă și s-au prezentat în fața publicului numeros. Ne bucurăm foarte mult că avem ocazia să participăm la aceste evenimente. În mod deosebit apreciez

eforturile care au fost depuse pentru organizarea acestui eveniment organizat de Asociația Românii Independenți din Serbia (RIS) dar și asociațiilor de femei din Mesici, Voivodinti, Deta și pictorului Viorel Nicolaievici din Straja. Felicitări Asociației (RIS) și familiei Stan. Să ne vedem la anul la o nouă ediție.

Călin Iorga,
secretar al Asociației
„Românii
Independenți din
Serbia”

Festivalul Copiilor/ Primaverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a, organizat duminică, 3 mai, în localitatea Mesici, reprezintă fără îndoială una dintre cele mai

luminoase și valoroase pagini scrise în cronică culturală a românilor din Serbia. Privit prin prisma dimensiunii sale culturale, educative și identitare, acest festival a depășit granițele unui simplu eveniment artistic, transformându-se într-o autentică sărbătoare a spiritului românesc, a copilăriei, a talentului și a dragostei față de limba, cultura și tradițiile noastre.

În calitate de secretar al Asociației „Românii Independenți din Serbia” (RIS), pot afirma cu profundă satisfacție că ediția jubiliară a V-a a fost o reușită deplină, o adevărată demonstrație de unitate, dăruire și responsabilitate culturală. Mesiciul a devenit, centrul emoției românești, un loc în care glasurile copiilor, frumusețea poeziei eminesciene, cântecul, tradiția și bucuria întâlnirii au creat o atmosferă de neuitat, încărcată de sensibilitate și noblete spirituală.

Prezența impresionantă a copiilor și tinerilor, a profesorilor, părinților, coordonatorilor culturali și a invitaților din diferite medii și localități a demonstrat încă o dată că acest festival și-a câștigat un loc aparte

În sufletul comunității românești din Serbia. Participarea numeroasă, diversitatea programelor artistice și nivelul artistic deosebit al concurenților confirmă faptul că Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” a devenit un adevărat reper cultural și educațional, o emblemă a românilor din Serbia.

Asociația „Românii Independenți din Serbia” (RIS) continuă să demonstreze, prin activitatea sa constantă și prin amploarea proiectelor culturale organizate, că este astăzi una dintre cele mai active și implicate asociații cu caracter românesc din Serbia. Festivalul copiilor ocupă un loc central în calendarul anual al manifestărilor organizate de asociație, alături de prestigioase evenimente precum medalionul cultural-literar „Poni Luceafărul”, dedicat Zilei Culturii Naționale Române, manifestarea „Limba Română ne Unește”, consacrată marcării Zilei Limbii Române, Balul Primăverii, Sărbătoarea Cireșilor Înfloriți, lansările de carte, precum și editarea revistei de atitudine civică, cultură și istorie a românilor din Serbia, „Glasul Cerbiciei” și multe alte inițiative menite să păstreze vie identitatea românească în aceste spații istorice.

Succesul acestei ediții jubiliare nu aparține doar organizatorilor, ci întregii comunități care a crezut în puterea culturii, în frumusețea educației și în rolul fundamental al copiilor în continuitatea valorilor românești. Fiecare copil care a urcat pe scenă a purtat în suflet o parte din identitatea noastră, iar fiecare vers rostit, fiecare cântec interpretat și fiecare emoție transmisă au devenit o mărturie vie că viitorul culturii românești în Serbia există și inspiră speranță.

Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” nu mai este doar o manifestare culturală – el a devenit un simbol, o tradiție și o poveste de succes care unește generații. Ediția jubiliară a V-a a demonstrat că atunci când există pasiune, profesionalism și credință în valorile naționale, se pot realiza evenimente de înaltă ținută, care intră în istorie și rămân întipărite în memoria colectivă.

Felicit, cu deosebit respect, pe toți participanții, cadrele didactice, părinții, colaboratorii și organizatorii care au contribuit la această splendidă reușită. Festivalul a confirmat încă o dată că românii din Serbia au talent, forță creatoare și dorința de a-și păstra limba și identitatea. Iar această ediție jubiliară va rămâne, cu siguranță, o filă de aur în istoria comunității noastre.

Recunoașterea meritului

Decernarea festivă a premiilor Festivalului Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția a V-a, jubiliară

Cu aleasă bucurie și profundă emoție, organizatorii Festivalului Copiilor/Primăverii „**Dor de primăvară, dor de Eminescu**”, ediția jubiliară a V-a, desfășurat în localitatea Mesici, invită toți laureații și participanții la **Decernarea festivă a premiilor**, un moment deosebit dedicat celebrării talentului, muncii, creativității și dragostei față de limba, cultura și tradițiile românești.

Evenimentul festiv va avea loc miercuri, 10 iunie, începând cu ora 17:00, în Sala Festivă a Școlii Elementare „Olga Petrov Radišić” din Vârșeț, într-o atmosferă de sărbătoare, recunoștință și apreciere pentru toți copiii și tinerii care au transformat această ediție jubiliară într-o adevărată poveste de succes.

Premiile obținute la toate cele patru secțiuni și categorii ale festivalului au fost deja publicate pe site-ul Asociației *Românii Independenți din Serbia*, (ris.org.rs), iar în cadrul ceremoniei festive, laureații vor primi distincțiile oferite de organizatori.

Câștigătorii *Locului I* vor fi recompensați cu *trofee jubiliare*, laureații *Locului II* și *III* vor primi medalii, iar deținătorii *Diplomelor Speciale* și ai *Mențiunilor Speciale* vor fi, de asemenea, distinși cu medalii asigurate de organizator.

Evenimentul este organizat de Asociația *Românii Independenți din Serbia*, în cadrul unui proiect sprijinit și finanțat de *Departamentul pentru Românii de Pretutindeni*, reafirmând astfel grija și susținerea pentru promovarea identității, culturii și educației în limba română în rândul tinerei generații.

Îi așteptăm cu drag pe toți premianții Festivalului, miercuri, 10 iunie, la Școala Elementară „Olga Petrov Radišić” din Vârșeț, începând cu ora 17:00, pentru a celebra împreună performanța, talentul și frumusețea copilăriei într-un cadru festiv și memorabil!

Vă așteptăm cu drag!

Coordonatoarea Festivalului
Prof Natalia Stan

Gala laureaților

Laureații Festivalului „Dor de primăvară, dor de Eminescu” – Mesici 2026

MARELE TROFEU

- ȘG „Olga Petrov Radișici” – Mesici
- SCA „MIHAI EMINESCU” din Straja
- ȘG „Paja Marganović” din Deliblata și
- ȘG „Đura Jakšić” din Cuvin

Festivalul Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a, organizat la Mesici, a reprezentat încă o dată o autentică sărbătoare a talentului, a frumuseții spirituale și a valorilor culturale românești din Serbia și din spațiul românesc. Într-o atmosferă solemnă, emoționantă și plină de lumină sufletească, juriul internațional al festivalului a avut deosebita onoare și responsabilitate de a evalua prestațiile copiilor și tinerilor participanți la toate cele patru secțiuni ale concursului: *Soliști vocali, Coruri/Grupuri vocale, Tradiții / Obiceiuri / Folclor și Poezie*, în cadrul categoriilor: *Grădiniță și clasele I-IV, clasele V-VIII și Liceu*.

Juriul internațional transmite cele mai sincere felicitări tuturor participanților, profesorilor coordonatori, părinților și instituțiilor care au contribuit la reușita acestei manifestări jubiliare de excepție. Fiecare copil care a urcat pe scenă a fost un adevărat ambasador al culturii, al sensibilității și al identității românești, demonstrând talent, muncă, emoție și dăruire artistică.

În spiritul acestei ediții aniversare, juriul a subliniat faptul că toți participanții sunt câștigători, deoarece fiecare moment artistic a purtat în sine frumusețea inocenței, puterea creației și noblețea tradiției. Cu toate acestea, în urma unor deliberări atente și profesioniste, au fost evidențiați și premiați cei mai buni dintre cei buni, acei concurenți care au impresionat prin autenticitate, expresivitate, valoare artistică și nivel interpretativ deosebit.

Astfel, în semn de apreciere și recunoaștere a performanței artistice, la această ediție jubiliară s-a decis ca:

- Premiul I, la toate categoriile și secțiunile, să fie răsplătit cu **trofee jubiliare**;
- Premiul al II-lea să fie distins cu **medalii**;
- Premiul al III-lea să fie onorat prin **diplome speciale**.

Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” rămâne, prin amploarea și valoarea sa, un simbol al continuității culturale, al unității spirituale și al dragostei față de limba, tradițiile și patrimoniul românesc. Ediția jubiliară a V-a a demonstrat încă o dată că lumina culturii și a copilăriei continuă să strălucească peste generații, purtând mai departe dorul de primăvară și dorul de Eminescu.

DECIZIILE JURIULUI INTERNAȚIONAL

SOLIȘTI VOCALI

LOCUL I (grădinița)

- **Stefan Pavlov**, grădinița din Mesici, cântecul "I-o mis Pavel din Banat"

LOCUL I (clasele I – IV)

- **Teodora Ivașcu**, clasa a III- a, ȘG "Olga Petrov Radișici" din Mesici, cântecul "Îs frumoasă, tata știe".
- **Vlad Răgan**, clasa a IV- a din Greoni (România), cântecul "Pavele, Pavele"

LOCUL I (Duet)

- **Teodora Iacob** și **George Lazarevici**, elevi în clasa a I- a, ȘG Olga Petrov Radișici din Mesici, cântecul popular "La gură de ogășel".

LOCUL II

- **Selina Victoria Muncean**, clasa a IV- a, ȘG "3 Octombrie din Sân Mihai, cântecul "Mociriță cu trifoi".

LOCUL III

- **Mila Petrović**, clasa a I- a, ȘG "Đura Jakšić" din Cuvin, cântecul "Alunelul"

DIPLOMĂ SPECIALĂ

- **Aurora Popa**, clasa a III- a, ȘG "Mihail Sadoveanu" din Grebenaț, cântecul "Dodă, chică galbenă".

LOCUL I (clasele V- VIII)

- **Anastasija Stojko**, clasa a VIII- a, SCA „Mihai Eminescu” din Straja, piesa muzicală "Eu mi-s fată bănațeană".
- **Adelina Maria Hoanăș**, clasa a VI- a, Liceul Tehnologic Electrotimiș din Timișoara, doina „Când eram copil odată".
- **Valentina Martinov**, clasa a VI- a, ȘG "Paja Marganović" Deliblata, cântecul "Floare mândră bănațeană"

LOCUL II

- **Matei Suru**, clasa a VI- a, SCA „Mihai Eminescu” din Straja, cântecul „Tatăl meu cu suflet mare".
- **Mirela Miuța**, clasa a V- a, ȘG „3 Octombrie” din Sân Mihai, cântecul "Banatule ție- ti cânt".
- **Nicolina Morariu**, ȘG "Mihail Sadoveanu" din Grebenaț, "Bade pălărie nouă",

LOCUL III

- **Elena Perin**, clasa a VI- a, ȘG „Olga Petrov Radișici”, din Vârșeț, cântecul „Frumoasă- i vecina noastră".
- **Ana Andreea Vučku**, clasa a VII- a, din Voivodina, cântecul „Ce- ar fi bade lumea"

DIPLOMĂ SPECIALĂ

- **Sara Dodić**, clasa a VII- a, ȘG "Đura Jakšić" din Cuvin, cântecul "Mândra mea".

MENTIUNE SPECIALĂ

- **Ivașcu Minodor**, clasa a V- a, ȘG "Olga Petrov Radișici" din Vârșeț, cântecul "Să- mi cânți cobzar".

Soliști vocali – liceu

LOCUL I

- **Liliana Dragodan** din Vârșeț, cântecul "De când mă știu am cântat".
- **Daria Andreea Čančar**, Liceul din Cuvin, cântecul "Eminescu" (Doinași Ion Aldea Teodorovici).

COR / GRUP VOCAL I – VIII

LOCUL I

- **SCA "Mihai Eminescu" din Straja** – Grupul vocal al SCA "Mihai Eminescu" din Straja, cântecele: Frumos mire, În pădurea deasă, Floare mândră bănațeană puse într- un montaj artistic – muzical original, coordonator: Ionel Omoran.
- **Grupul vocal al ȘG "Mihail Sadoveanu"** din Grebenaț, instruit de prof Ionel Drăghici, cântecele: Bună seara dragi români, Hai să- ntindem hora mare, Dragu- mi la horă- n sat și Înflorit- o ruguțu.

LOCUL II

- **Grupul vocal al ȘG "Đura Jakšić"** din Cuvin, cântecul popular "Cântecul Cucului", pregătit de prof. Ana Albu Savici.
- **Grupul vocal – Doruleț**, clasele I- IV, format din elevii celor patru școli vârșetene (Școala Mladost, Vuk Karadžić, Jovan Sterija Popović și Paja Jovanovici.) care frecventează cursurile obiectului opțional Limba Română cu Elemente ale Culturii Naționale, instruit de prof Natalia Stan, cântecele: Dor de primăvară și Frunză verde de cicoare.
- **Grupul vocal al ȘG "Dositej Obradović"** din Sân Ianăși (**Barițe**) cântecele: "Vine, vine primăvara" și "Pe lângă plopii fără soț", pregătit de învățătoarele; Drăguța Micșa și Eleonora Jeberan Ghilezan.

LOCUL III și DIPLOMĂ SPECIALĂ

- **Grupul vocal al ȘG "Paja Marganović"** din **Deliblata**, cântecul "Un elefant se leagănă", instruit de prof. Ana Albu Savici.

TRADIȚII / OBICEIURI / FOLCLOR

LOCUL I

- **SCA "Mihai Eminescu" din Straja**, suită de dansuri din Banat, coordonator: Ionel Omoran.
- **Copiii din Mesici**, instruiți de înv Elena Bou, suită de dansuri populare autentice din Banat ciclul V-

VIII, “*Dansuri de fete*”, iar elevii claselor primare I – IV și grădinița din Mesici “*Alunelul*”. Coordonatoare: înv. Elena Bou.

- **ȘG “Paja Marganović”** din **Deliblata**, montajul artistic „Poiana cu flori “ (Drag mi-i jocul românesc), coordonatoare; prof Ana Albu Savici

LOCUL II

- **ȘG “ Đura Jakšić”** din **Cuvin** , obiceiul “ Sorcova” coordonatoare prof. Ana Albu Savici .

POEZIE (I- IV)

LOCUL I

- **Timea Petri**, clasa a IV- a, ȘG din Iancaid, poezia “ Atât de fragedă “ de M. Eminescu, instruită de înv. Lia Petri.

- **Selina Victoria Muncian**, clasa a IV- a, ȘG “3 Octombrie” din Sân Mihai, poezia în grai bănățean “ Dăscălița”, de Sorin Olar, instruită de înv. Firuța Voin.

- **Nina Omoran**, clasa a II-a, SCA “ Mihai Eminescu” din Straja, poezia “Strop de veselie” de Aurora Luchin, instruită de înv. Aurelia Crăiete.

LOCUL I (grădinița)

- **Stefan Pavlov**, grădinița ȘG” Olga Petrov Radišici “ din Mesici, poezia “ Moș Ilie”, de Todor Groza Delacodru, instruit de înv. Elena Bou.

LOCUL II (grădinița)

- **Livius Omoran**, grădinița din Straja, poezia “ Rică”, autor necunoscut, pregătit de înv. Aurelia Crăiete.

- **David Leon Nicolaievici**, grădinița din Straja, poezia „Cățaluș cu părul creț”, pregătit de înv Aurelia Crăiete

- **Laura Vinu**, clasa a I- a, ȘG “ Olga Petrov Radišici “ din Mesici, poezia “ Pentru tine primăvară “ de Otilia Cazimir, îndrumată de înv. Elena Bou.

LOCUL III (grădinița)

- **Gabriel Ivan**, grădinița din Mesici, poezia “ Iepurașul “ de Păuna Ramona, pregătit de înv. Elena Bou.

LOCUL II (I- IV)

- **Teodora Iacob**, clasa a I- a, ȘG” Olga Petrov Radišici “ din Mesici, poezia “ Primăvara “ de Florin Mugur, pregătită de înv. Elena Bou.

- **Kasija Janičijević , Anđela Jadžić și Mila Petrović**, ȘG “ Đura Jakšić” din Cuvin, piezia bilingvă “ Viespea / Zolja, instruită de prof. Ana Albu Savici.

- **Peter Lucas**, clasa a IV- a, Liceul tehnologic Sf Nicolae din Deta – Centrul Cultural Deta, poezia “ De-ași avea” de M.Eminescu, îndrumat de Diana Boža.

LOCUL III (I- IV)

- **Elena Savu**, clasa a III- a, ȘG “ 1 Mai” din Petrovăsâla, poezia “La mijloc de codru des” de M. Eminescu.

DIPLOMĂ SPECIALĂ

- **Teodora Ivașcu**, clasa a III- a, poezia „Somnoroase păsărele ” de M. Eminescu, pregătită de înv. Elena Bou

MENTIUNE SPECIALĂ

- **David Petri**, clasa a I- a, ȘG “ Đura Jakšić “ din Iancaid, poezia “ Nu sunt prea mic” de Mihai Eminescu, instruit de înv. Lia Petri.

POEZIE (V- VIII)

LOCUL I

- **Elena Stan**, clasa a VI- a, SCA “ Avram Iancu” din Srediștea Mică, poezia “ Glossa “ de M.Eminescu, instruită de prof. Natalia Stan

- **Mirela Miuța**, clasa a V- a, ȘG “ 3 Octombrie “ din Sân Mihai, poezia “Revedere “ de M. Eminescu, pregătită de prof. Marinela Gătăianț.

- **Dunja Korak**, clasa a VII- a ȘG” Đura Jakšić” din Cuvin, piezia “ Și dacă...” de M.Eminescu, pregătită de prof. Ana Albu Savic.

- **Elena Perin**, clasa a VI- a, SG “ Olga Petrov Radišici “ din Vârșeț, poezia “ Se zărește primăvară “ de Todor Groza Delacodru, instruită de înv. Elena Bou.

LOCUL II

- **Eliza Vulcu**, clasa a VI- a, ȘG “ Olga Petrov Radišici “ din Vârșeț, poezia “ Gutânu dâ n grăgină “, de Todor Groza Delacodru, îndrumată de înv. Elena Bou.

- **Emanuela Savu**, clasa a V- a, ȘG “1 Mai” din Petrovăsâla (Vladimirovac), poezia “Primăvara” de Vasile Alecsandri.

CATEGORIA LICEU POEZIE

LOCUL I

- **Angelina Dan**, clasa a I-a, Școala medie de medicină din Zrenjanin, poezia „O rămâi...” de M. Eminescu, instruită de prof. Lavinica Brenda

LOCUL II

- **Botocan Rain Sabrina**, Liceul tehnologic din Deta – Centrul Cultural Deta, poezia în grai „Vecina de peste drum” de Sorin Olar, îndrumată de Diana Božić.

LOCUL III – DIPLOMĂ SPECIALĂ

- **Gloria Suru**, clasa a II- a la Liceul „Borislav Petrov Braca „ din Vârșeț, SCA Mihai Eminescu “, poezia „ Atât de fragedă” de Mihai Eminescu, instruită de înv. Aurelia Crăiete.

- **Daria Andreea Čančar**, Liceul din Cuvin, poezia “ Cum ai putut” de Mihai Eminescu, mentor prof. Ana Albu Savici.

IMPORTANT: *Decernarea festivă a premiilor Festivalului va fi organizată la începutul luni iunie, iar data și locația va fi comunicată ulterior.*

Juriul internațional al Festivalului

DECERNAREA FESTIVĂ A PREMIILOR FESTIVALULUI COPIILOR
„DOR DE PRIMĂVARĂ, DOR DE EMINESCU”

O sărbătoare a talentului, identității și speranței românești din Serbia

Există momente care nu se măsoară în ore, nici în splendoarea unei ceremonii, ci în emoția profundă care rămâne vie în suflete. Există clipe în care zâmbetul unui copil valorează mai mult decât orice trofeu, iar lacrima discretă de bucurie din ochii unui părinte spune povestea unei munci împlinite.

Un astfel de moment de înaltă încărcătură sufletească și spirituală a fost **Decernarea festivă a premiilor Festivalului Copiilor/ Primăverii „Dor de primăvară, dor de Eminescu” – ediția jubiliară a V- a** desfășurată miercuri, **10 iunie 2026**, în incinta Școlii Generale „Olga Petrov Radišić” din Vârșeț, în sala festivă a instituției.

După extraordinara ediție jubiliară organizată la Mesici, în data de 3 mai 2026, un eveniment de referință pentru comunitatea românească din Serbia, a venit și momentul mult așteptat al răsplătirii muncii, talentului și dăruirii copiilor care au însuflețit scena festivalului prin cântec, poezie, tradiție și dragoste față de limba română.

Sala festivă a fost literalmente arhiplină, devenind

neîncăpătoare pentru mulțimea de copii, elevi, profesori, părinți și susținători veniți să trăiască împreună emoția unei ceremonii devenite deja tradiție. Atmosfera era una aparte – încărcată de lumină, speranță și bucurie sinceră, asemenea unei adevărate sărbători a copilăriei și identității românești.

În această zi de suflet, au fost recompensați cei care, prin talent, muncă și sensibilitate artistică, au impresionat juriul internațional al festivalului. **Trofeele pentru locul I**, simbol al excelenței și al performanței, au fost oferite celor mai buni dintre cei buni. **Medaliile pentru locurile II și III**, precum și **Diplomele speciale** și **Mențiunile speciale**, au răsplătit talentul, emoția și autenticitatea fiecărui moment artistic prezentat în cadrul festivalului. Domnul Daniel Bala, consul la Consulatul General al României la Vârșeț și prof. Natalia Stan, coordonatoarea festivalului au înmanat premiile, respectiv diplomele elevilor câștigatori. Evenimentul a fost urmarit de RTV 2 Voivodina, Radio Novi Sad și Revista „Glasul Cerbiciei”.

Ceremonia a debutat într-o atmosferă solemnă și emoționantă, iar în numele Asociației de interes obștesc „Români Independenți din Serbia” (RIS),

organizatorul principal al manifestării, s-a adresat celor prezenți președintele RIS, dr. *Dorinel Stan*, care a adresat un calduros bun venit tuturor participanților și a transmis sincere felicitări tuturor copiilor și elevilor participanți, cu o apreciere deosebită pentru premianți.

În alocuțiunea sa, dr. *Dorinel Stan* a evidențiat creșterea impresionantă a festivalului de la an la an, remarcând interesul tot mai mare al copiilor care studiază în limba română și dorința acestora de a-și valorifica talentul artistic și identitatea culturală. Totodată, a subliniat caracterul internațional al festivalului, devenit în timp o veritabilă punte de legătură între copii, cultură și spiritualitate românească, adresând urări de succes tuturor premianților în drumul lor artistic și educativ.

Un moment deosebit de important al ceremoniei l-a constituit și mesajul transmis de Consulul României la Vârșeț, domnul *Daniel Bala*, care a apreciat eforturile constante și impresionante depuse de Asociația „Românii Independenți din Serbia”, de copii, elevi și cadrele didactice implicate în toate cele cinci ediții ale festivalului. În intervenția sa, domnul consul a remarcat că festivalul reprezintă mult mai mult decât un simplu eveniment cultural, accentuând și dimensiunea sa profund educativă și identitară, subliniind că această manifestare s-a transformat într-o adevărată emblemă a românilor din Serbia, un reper al păstrării limbii, culturii și tradițiilor românești peste hotare. Totodată, a adresat sincere felicitări și urări de succes organizatorilor pentru viitoarele ediții.

Cu emoție și responsabilitate sufletească, coordonatoarea festivalului, prof. *Natalia Stan*, a vorbit despre rolul excepțional al acestei manifestări în păstrarea identității românești, a limbii materne și a valorilor spirituale care definesc comunitatea românilor din Serbia. În cuvintele sale s-a simțit dragostea pentru

copii, respectul pentru educație și credința profundă că viitorul unei comunități se clădește prin cultură, limbă și tradiție, iar printre altele a menționat „Cea de-a V-a ediție jubiliară a Festivalului Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, desfășurată la Mesici, în data de 3 mai 2026, a fost un eveniment de suflet dedicat copilăriei, limbii române, tradiției și valorilor culturale românești din Serbia, realizat cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni. Azi, organizăm ultima etapă a Festivalului, decernarea festivă a premiilor, un moment mult așteptat, în care bucuria copiilor se împletește armonios cu mândria profesorilor, educatorilor, părinților și organizatorilor. Zâmbetele sincere, emoțiile din priviri și aplauzele calde au transformat această sărbătoare într-o adevărată poveste a primăverii și a talentului.

Festivalul s-a remarcat drept o ediție deosebit de reușită, cu un caracter internațional și competitiv, reunind un număr impresionant de copii și tineri participanți, dar și invitați și participanți din România. Interesul crescând față de acest festival ne umple sufletele de speranță și bucurie, demonstrând că limba română, poezia, cântecul și tradițiile noastre continuă să trăiască frumos prin generațiile tinere.

În cadrul acestei ediții jubiliare, au fost acordate un număr record de distincții, răsplătind talentul, munca, perseverența și dragostea pentru cultură și frumos. Astfel, juriul a oferit: 29 de trofee – Locul I, 24 de medalii – Locul II și Locul III, 2 diplome speciale și 6 mențiuni speciale. Fiecare premiu purtând în sine aprecierea sinceră pentru efortul și talentul copiilor participanți.

Adresăm cele mai sincere și alese mulțumiri copiilor și elevilor participanți, care, într-un număr remarcabil, au oferit publicului momente de neuitat, pline de sensibilitate, talent și autenticitate. Ei sunt adevărata speranță a continuității limbii și culturii românești în Serbia.

Mulțumim din suflet cadrelor didactice, educatorilor, profesorilor, coordonatorilor, directorilor de școli, precum și tuturor celor implicați, care, cu dăruire și responsabilitate, au pregătit copiii și au contribuit la frumusețea și succesul acestui eveniment cultural de excepție. Gânduri de profundă recunoștință se îndreaptă către Asociația „Români Independenți din Serbia”, organizatorul festivalului, pentru viziunea, perseverența și munca depusă în organizarea acestei ample manifestări culturale, precum și către partenerii de nădejde: Asociația femeilor „La gură de ogășel”, Școala „Olga Petrov Radișici” și SCA „Ion Creangă” din Mesici, pentru sprijinul, susținerea și colaborare.

Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” a devenit astăzi mai mult decât un concurs – este o punte de suflet între generații, un loc în care copiii învață să iubească limba română, tradiția, poezia și identitatea lor culturală. Prin fiecare vers rostit, prin fiecare cântec interpretat și prin fiecare emoție împărtășită, acest festival aprinde lumină în inimile celor mici și păstrează vie frumusețea spiritului românesc.

Ne bucurăm enorm de interesul tot mai mare al copiilor care învață în limba română în Serbia pentru acest festival și credem cu tărie că povestea frumoasă a primăverii și a lui Eminescu va continua, an după an, mai bogată în emoții, talent și speranță.

Felicitări tuturor participanților! În ochii noștri, fiecare copil este un câștigător, iar fiecare zâmbet primit rămâne cea mai frumoasă recompensă.”

La rândul său, îndrăgita interpretă de muzică populară din Timișoara, *Florica Nicoli*, membră a juriului internațional al festivalului, a felicitat călduros Asociația „Români Independenți din Serbia” pentru efortul, seriozitatea și reușita unei manifestări de

asemenea amploare, exprimându-și aprecierea pentru talentul copiilor și dorindu-le tuturor mult succes în continuare.

Însă poate cea mai frumoasă imagine a zilei nu au fost trofeele strălucitoare, nici medaliile sau diplomele elegante, ci zâmbetele copiilor. Zâmbete sincere, curate, luminoase – acele zâmbete care spun fără cuvinte că munca a fost răsplătită, că emoția a fost împărtășită și că talentul a fost apreciat.

În acele clipe, fiecare copil a fost un câștigător. Pentru că adevărata victorie nu înseamnă doar un premiu, ci curajul de a urca pe scenă, de a vorbi, de a cânta, de a recita și de a simți românește.

Festivalul „Dor de primăvară, dor de Eminescu” și-a reconfirmat, încă o dată, statutul de cel mai amplu și reprezentativ festival al copiilor români din Serbia, fiind o manifestare de suflet care unește generații, inspiră valori și construiește punți între trecut, prezent și viitor.

Un festival extraordinar de reușit din toate punctele de vedere – artistic, educativ, organizatoric și emoțional – care a demonstrat încă o dată că acolo unde există dragoste pentru limbă, cultură și copii, există și viitor.

La finalul ceremoniei, organizatorii au pregătit un cocktail festiv pentru toți participanții, într-o atmosferă caldă, prietenoasă și plină de voie bună, unde emoțiile s-au transformat în amintiri frumoase, iar prietenii în speranțe pentru noi întâlniri.

Iar povestea continuă...

Pentru că acolo unde există copii care rostesc românește versurile lui Eminescu, cântă în limba străbunilor și păstrează vii tradițiile neamului, primăvara sufletului românesc nu apune niciodată.

Dr. Dorinel Stan

Ritm și tradiție românească

Balul Primăverii la Românii din Serbia – Ediția a V-a jubiliară

Asociația de interes obștesc Românii Independenți din Serbia (RIS) are deosebita onoare și plăcere de a invita comunitatea românească și toți cei ce iubesc cultura, muzica și tradițiile autentice românești la Balul Primăverii, ajuns în acest an la ediția sa jubiliară, a V-a. Evenimentul se va desfășura sâmbătă, 4 aprilie 2026, cu începere de la ora 19:00, la elegantul Brown Club din Vârșeț, str. Užička nr.26.

Această serată reprezintă un prilej de sărbătoare autentic românească, un moment de reuniune a spiritelor și inimilor, în care muzica, dansul și voie bună se împletesc armonios, aducând împreună peste 150 de români din Serbia și România. Atmosfera va fi întreținută de orchestra *Bravo*, sub bagheta maestrului *Ilia Vinu*, și de artiști de renume, printre care *Florica Nicoli*, *Veronica Vinu* și *Ionel Drăghici*, iar invitată specială a serii va fi talentata interpretă *Tania Vlascici*, din Timișoara.

Programul evenimentului va fi unul amplu și plin de surprize, incluzând:

- *Cina festivă*, pregătită cu atenție pentru a încânta toate gusturile.
- *Băuturi nelimitate*, pentru a sărbători în voie.
- *Muzică live românească și sârbească*, ce va răsună până târziu în noapte.
- *Dansuri tradiționale și moderne*, pentru toate vârstele.
- *Momente artistice de excepție*, care vor captiva audiența.
- *Divertisment și surprize*, menite să transforme seara într-o experiență memorabilă.

La Balul Primăverii este obligatorie purtarea unei ținute festive sau populare, ca expresie a eleganței, a respectului față de eveniment și a prețuirii tradiției culturale. *Balul Primăverii* este mai mult decât un simplu eveniment social: este o oază a culturii românești, un cadru în care tradiția întâlnește contemporaneitatea, iar legăturile dintre comunitățile românești din Voivodina, respectiv din Serbia și România se întăresc prin cântec, dans și convivialitate. Fiecare zâmbet, fiecare pas de dans și fiecare acord muzical contribuie la păstrarea identității noastre culturale și la promovarea acesteia în spațiul comunităților noastre.

Participarea la acest eveniment festiv este de 3500 dinari sau 30 euro, iar locurile sunt limitate, fiind recomandată rezervarea din timp, telefonic, la numerele indicate pe afișul oficial al Balului Primăverii. Informații și rezervări referitor la *Balul Primăverii 2026* se pot face la numerele de tel: 064 1195384 sau 063 349113.

Ediția jubiliară se desfășoară sub îndemnul și sloganul:

*„Veniți cu primăvara-n suflet, cu dor și bucurie curată,
Să dansăm și să cântăm, la un bal de neuitat, în seara înmiresmată!
Să păstrăm tradiția vie, în cântec, dans și veselie,
Să fim împreună români, cu inima plină de armonie!”*

Prin această ediție jubiliară, *Balul Primăverii* organizat de Asociația *Românii Independenți din Serbia* devine un simbol al continuității și al spiritului românesc în Serbia, un loc în care tineretul și generațiile mature se întâlnesc pentru a celebra frumusețea tradițiilor noastre și bogăția culturală a comunității. Este o seară în care muzica și dansul românesc devin punți între oameni, iar emoția și camaraderia fac ca fiecare clipă să fie memorabilă.

Vă așteptăm cu primăvara în suflet, cu zâmbete și voie bună, pentru a transforma împreună această seară într-o experiență de neuitat, ce va rămâne în amintirea tuturor celor prezenți.

Prof. **Natalia Stan**

Balul Primăverii la Românii din Serbia – o sărbătoare a sufletului românesc

Într-o atmosferă plină de emoție, bucurie și dor de tradiție, comunitatea românească din Serbia se pregătește să trăiască un nou moment de neuitat: **Balul Primăverii**, ajuns la cea de-a V-a ediție. Evenimentul va avea loc sâmbătă, 4 aprilie, la Brown Club din Vârșeț, reunind români din toate colțurile Serbiei și nu numai, într-o adevărată sărbătoare a identității și a spiritului românesc.

Interesul pentru acest bal a fost impresionant anul acesta. Locurile s-au epuizat încă de acum două săptămâni, semn clar că dorința de a fi împreună, de a celebra tradițiile și de a păstra vie cultura românească este mai puternică ca oricând. Asociația „Românii Independenți din Serbia” (RIS), organizatoarea evenimentului, își exprimă profunda recunoștință pentru acest interes deosebit, care confirmă importanța și valoarea acestor întâlniri sufletești.

Participanții vor avea parte de o veritabilă petrecere românească, în care muzica, dansul și voia bună vor crea o atmosferă de neuitat. Orchestra „Bravo”, condusă de Ilia Vinu, va aduce pe scenă ritmuri autentice,

iar interpreții de muzică populară consacrați – Tania Vlasici, Florica Nicol, Veronica Vinu și Ionel Drăghici – vor încânta publicul cu melodii îndrăgite, pline de emoție și tradiție.

Un moment special al serii îl va reprezenta prezența Asociației „Folclor Fără Frontiere” din Oradea, coordonată de Ecaterina Dan. Aceștia vor prezenta suite de dansuri populare din mai multe regiuni ale României, oferind publicului o adevărată călătorie prin frumusețea și diversitatea folclorului românesc.

Evenimentul va reuni participanți din majoritatea localităților românești din Serbia, dar și oaspeți din România – din Timișoara, Oradea, Arad, Reșița și Caraș-Severin. Astfel, Balul Primăverii devine nu doar o petrecere, ci o punte vie între comunități, între oameni și între suflete unite de aceeași limbă, tradiție și iubire pentru valorile românești.

Balul Primăverii nu este doar un eveniment – este o declarație de identitate, o dovadă că românii din Serbia știu să-și păstreze rădăcinile și să le transforme în sărbătoare. În pași de dans, în cântec și în zâmbete, primăvara își face loc în inimile tuturor, aducând cu ea speranță, unitate și bucurie.

Prof. Natalia Stan

BALUL PRIMĂVERII la românii din Serbia – Seara în care primăvara a vorbit românește

În contextul afirmării identității culturale a românilor din comunitatea istorică, manifestările de tip festiv-cultural dobândesc o semnificație aparte, devenind veritabile spații de reconectare la valorile tradiționale și la patrimoniul spiritual comun. În acest cadru se înscrie și „Balul Primăverii”, ajuns la cea de-a V-a ediție, organizat sâmbătă, 4 aprilie 2026, în incinta cunoscutului Brown Club, un reper al vieții mondene și culturale din Vârșeț.

Evenimentul, devenit deja o tradiție în calendarul cultural al comunității românești, a fost organizat de Asociația Românii Independenți din Serbia (RIS), organizație activă și implicată în promovarea valorilor identitare românești

În spațiul multietnic al Banatului sârbesc. Ediția din acest an a confirmat încă o dată interesul deosebit al publicului, sala clubului fiind arhiplină, iar biletele epuizându-se cu aproximativ trei săptămâni înainte de desfășurarea evenimentului – un indicator clar al prestigiului de care se bucură această manifestare.

Atmosfera serii a fost întreținută de orchestra „Bravo”, condusă de Ilia Vinu, care a reușit să creeze un cadru sonor autentic, îmbinând repertoriul tradițional cu cel de divertisment.

Programul artistic a fost susținut de interpreți consacrați ai muzicii românești din Banat, printre care Florica Nicoli, Veronica Vinu și Ionel Drăghici, fiecare contribuind prin prestațiile lor la consolidarea unei atmosfere de autenticitate și rafinament artistic. Momentul de vârf al serii a fost reprezentat de apariția-surpriză a îndrăgitei interprete Tania Vlascici, a cărei prezență scenică a fost primită cu entuziasm de public.

Un segment distinct și de o valoare culturală deosebită l-a constituit programul folcloric susținut de Asociația Folclor Fără Frontiere din Oradea, sub coordonarea președintei Ecaterina Dan. Ansamblul a prezentat două suite folclorice reprezentative – una din Maramureș și alta din Bihor – reușind să captiveze participanții prin autenticitatea costumelor, dinamica dansurilor și expresivitatea artistică. Acest moment a subliniat, încă o dată, unitatea spirituală a românilor din diferite regiuni istorice, dincolo de granițe. La eveniment au participat români din majoritatea așezărilor cu populație românească din Voivodina, respectiv din Timișoara, Oradea, Reșița, Arad și Hunedoara.

În cuvântul de deschidere, dr. Dorinel Stan, președintele asociației *Românii Independenți din Serbia*, a adresat mulțumiri tuturor participanților pentru interesul manifestat și pentru sprijinul acordat acestei inițiative culturale. Totodată, a transmis urări de primăvară și a evidențiat importanța continuității unor astfel de evenimente în menținerea coeziunii

comunitare și a identității etnice.

De asemenea, dr. Traian Căcina, vicepreședinte al Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia și membru în executivul orașului Vârșeț responsabil pentru cultură și educație, a subliniat rolul esențial al acestor manifestări în păstrarea și afirmarea identității naționale, evidențind totodată sprijinul constant al autorităților locale pentru inițiativele culturale ale comunității românești.

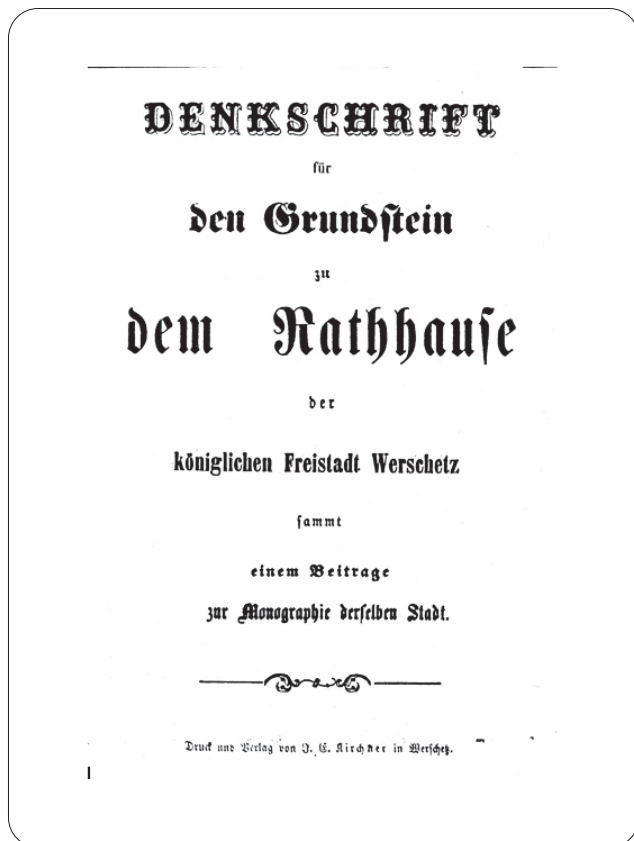
„Balul Primăverii” – Ediția a V-a s-a impus, astfel, nu doar ca un eveniment festiv, ci ca un veritabil act de cultură comunitară, o sinteză între tradiție și modernitate, între divertisment și afirmare identitară. A fost, fără îndoială, o seară de neuitat, marcată de voie bună, eleganță și solidaritate, în care participanții au celebrat nu doar venirea primăverii, ci și apartenența la un spațiu cultural comun, profund și durabil.

Prin amploarea și calitatea organizării, evenimentul reconfirmă rolul esențial al Asociației *Românii Independenți din Serbia* (RIS) în dinamizarea vieții culturale a românilor din Serbia, contribuind la perpetuarea valorilor identitare și la consolidarea unei comunități unite, active și conștiente de propriile rădăcini.

Dr. Dorinel Stan

ANDREI VASICI – PRIMUL MONOGRAF AL VÂRȘETULUI

Printre personalitățile care au marcat începuturile vieții naționale organizate, dar și primele realizări pe tărâmul literar-științific și publicistic ale românilor din Vârșeț în decursul secolului al XIX-lea, majoritatea celor care au abordat această temă i-au amintit de obicei pe Paul Iorgovici, Nicoleta Tincu Velia și Ignatie Vuia.

Figuri luminate din trecutul zbuciumat al Banatului secolului al XIX-lea, în care s-a încheiat în sfârșit ideea națională a românilor, în orașul în care se găsea sediul episcopiei ortodoxe sârbești, în care au fost încadrați și românii și care era totodată și unul dintre principalele centre ale învățământului în limba română din Banatul istoric, cele trei nume amintite au meritat într-adevăr să fie înscrise cu litere de aur în istoria mișcării pentru redeșteptarea națională și emanciparea românilor bănățeni. Numele eruditului vârșețean Andrei Vasici este de multe ori însă uitat, cu toate că rolul său în viața acestui important centru cultural, școlar, confesional și economic bănățean, cât și meritele sale în ceea ce privesc unele realizări din domeniul științific și literar-publicistic nu este deloc neglijabil.

Andrei Vasici (1796-1864) este fratele mai mare al lui Pavel (Paul) Vasici Ungureanu, unul dintre primii medici

români din Monarhie, cunoscut prin valoroasele sale contribuții la mișcarea națională a românilor bănățeni în secolul al XIX-lea. Este născut la Timișoara, într-o familie săracă, ca fiul cel mai mare al caporalului Vasilie (Vasa) Ungureanu, găsit în fruntea unităților de panduri (jandarmi) din comitatul Timiș, originar din zona Albei inferioare, și al Anei, „menționată mai târziu ca agricultoare”¹. Despre Vasa și Ana se știe că erau buni creștini, crescându-și fiii în același spirit. După ce a absolvit școala primară românească la Timișoara-Maiere, tatăl său l-a înscris la liceul piarist din orașul natal, frecventat de tânărul Andrei în perioada anilor 1808-1814. Pentru a se înscrie la școlile secundare însă, românii ortodocși din Monarhie au fost nevoiți să-și sârbizeze numele, având în vedere apartenența la mitropolia ortodoxă sârbă de la Sremski Karlovci. Astfel, asemănător altor nume distincte ale intelectualității române din anii dinaintea despărțirii ierarhice, și tânărul Andrei a devenit Andrei Vasici (în limba sârbă Andrija Vasić), nume derivat din prenumele tatălui său.

Școlarizarea și-o continuă la Pesta și Seghedin, unde studiază dreptul. După moartea tatălui său, îl sprijină în continuare material și moral pe fratele său mai mic, Pavel, care în dedicația *Antropologiei* sale, prima carte pe care a publicat-o, va recunoaște meritul lui Andrei în

¹ Grigore Ploșteanu, *Un iluminist român în secolul al XIX-lea – Paul Vasici*, în: Studii, revistă de istorie, tom 24, nr. 1, București, 1971, pag. 94

trasarea drumului său prin viață, îndemnându-l să urmeze filozofia la Seghedin și Oradea. După cum mărturisește ilustrul savant și luptător pentru drepturile românilor din Monarhie, adresându-se fratelui său Andrei, „prin ajutorul tău am fost trimis a mă înfrumuseța și cu științele filosoficești, care, arătându-mi lumina cea firească, mi-au dat ocazie a mă hotărî spre cea mai adâncă și mare știință (medicina – MM)”.

Nu ne este cunoscut anul stabilirii lui Vasici la Vârșeț. Milleker amintește că acesta vine în orașul de sub deal în anul 1839. Dar, suntem nevoiți să rectificăm această informație furnizată de istoricul vârșețean, preluată mai târziu și de alți autori, deoarece pe baza listelor de prenumerați la cărțile editate încă în 1829-1830, întâlnim și numele lui Andrei Vasici². Anume, numele său se găsește pe lista abonaților ai Bibliotecii românești pe anul 1829, unde este amintit ca „Perilustru d. Andrei Vasici Notariu cinst. Magistrat din Verșeț și Advocat”³. În plus, pe lista prenumeraților din Vârșeț la „Anticele românilor” de Damaschin Bojincă, din anul 1832, îl găsim ca *Andrea Vasici Ungurian*, „avocat și notaroș la Magistrat”, dovadă certă a prezenței sale în această localitate încă la începutul anilor treizeci, și, totodată, a faptului că în anii tinereții și acesta încă se folosea, ca și fratele său Paul, de numele de familie al tatălui său – Ungureanu. În tot cazul, în perioada următoare îl întâlnim pe Andrei Vasici la Vârșeț, deținând diferite posturi și funcții – cea de funcționar municipal, viconotar⁴ și avocat. Personalitate demnă de tot respectul prin ținuta sa, prin calitățile sale morale și intelectuale, prin atitudinea sa față de concitadinii săi, prin erudiția sa, este stimat de toți cetățenii orașului de sub deal, indiferent de etnia, confesiunea sau statutul lor social. Demn reprezentant al publicisticii românești din Monarhie în anii patruzeci ai secolului al XIX-lea, colaborator al lui George Barițiu în „Gazeta de Transilvania” (1845-1848), cu care întreține și o corespondență în anii premergători Revoluției (este cunoscută corespondența din anul 1845)⁵, Vasici este menționat de redactorul „Gazetei” în 1844 printre cei zece avocați români din părțile Banatului, alături de Eftimie Murgu, E. Gojdu ș. a.⁶ I. D. Suciul îl consideră pe

acesta ca pe al doilea reprezentant al mișcării naționale românești din Vârșeț în acești ani, după Nicolae Tincu Velia⁷. Articolele publicate de Andrei Vasici în gazeta lui Barițiu au o semnificație ideologică care ar trebui pusă în legătură cu mișcarea politică pentru separarea bisericească a românilor și de reprezentare proporțională în congresul bisericesc⁸. În toți acești ani, îl găsim și ca abonat la publicațiile lui George Barițiu (*Gazeta și Foaia*), împreună cu alți intelectuali din zonă⁹.

Cu toate că nu era cleric, se ocupa și cu problemele religioase, expunându-și părerile sale competente în presa timpului, în articolele publicate în *Gazeta*. Primul dintre aceste articole este publicat în numărul 26 din 29 martie 1845¹⁰, în care autorul critică situația existentă în biserica ortodoxă din localitățile bănățene, în special în ceea ce privește numărul mare de preoți prin parohii: „Mă iau fiorii când văd la un sātuț de mijloc câte trei parohi, trei capelani și încă și câte un diacon”. Problema principală, după părerea lui Vasici, constă în faptul că toți aceștia trebuie întreținuți, ei și familiile lor, de către credincioși, iar toate afacerile de care au nevoie parohienii pot fi rezolvate de un singur paroh „și în locurile mai lățite cu un capelan sau mai mult cu doi”. În ciuda numărului mare de preoți pe la sate, „care să-i povățuiască pe calea omenirei”, Vasici observă cu amar că „temnițele totuși sunt îndesate de binecredincioșii noștri”, situație care nu este atât de răspândită în parohiile catolice și protestante, care au un număr mai mic de preoți. Ceea ce este semnificativ, Vasici face această observație gândindu-se atât la parohiile românești, cât și la cele sârbești, arătând, ceea ce se poate vedea în întreaga perioadă petrecută la Vârșeț, grija și interesul pentru ambele aceste popoare, primul, cel din care provine prin naștere și apartenență națională, al doilea, cel în rândul căruia trăiește la Vârșeț, sârbii reprezentând poporul conlocuitor, cu care împarte binele și răul. Simpatiile sale față de sârbi nu înseamnă cu orice preț renunțarea la idealurile națiunii române, căreia Andrei Vasici îi rămâne atașat până la sfârșitul vieții, căci acesta „în repetate rânduri dă numeroase dovezi de iubire de neam și lege”¹¹. Dovadă în acest sens este și alegerea sa de membru de

2 Valeriu Leu, *Despre Paul Iorgovici, despre relațiile culturale româno-sârbe, despre cum se creează un portret istoriografic și despre Vichentie Liustina*, în Anuar 2009, Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina, Zrenianin, 2009, pag. 147

3 *Transilvania*, nr. 3, mai-iunie 1905, p. 128

4 La această funcție este amintit în anul 1842, pe lista abonaților la foile lui George Barițiu. Vezi: I.D.Suciul, *Nicolae Tincu Velia...*, pag. 68

5 I.D.Suciul *Unitatea poporului român – contribuții istorice bănățene*, Timișoara, 1980, pag. 89. Scrisoarea lui Andrei Vasici către George Barițiu este publicată integral în: I.D.Suciul, *Nicolae Tincu Velia (1816-1864) - Viața și opera lui*, București, 1945, pag. 181. Scrisoarea este alcătuită la 21 decembrie 1845 și a fost trimisă lui Barițiu împreună cu articolul care va fi publicat în *Gazeta de Transilvania*, nr. 2 din 1846. Originalul, împreună cu încă o scrisoare, trimisă fratelui său Paul Vasici, se păstrează la Academia Română.

6 Nicolae Bocșan, *Contribuții la istoria iluminismului românesc*, Timișoara, 1986, pag. 129

7 I.D.Suciul, *Nicolae Tincu Velia...*, pag. 16

8 N. Bocșan, op. cit., pag. 282

9 I.D.Suciul, *Nicolae Tincu Velia...*, pag. 315

10 Vezi și: I.D.Suciul, I. Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, volumul II, Timișoara, 1980, nr. 354, pag. 668-670

11 I.D.Suciul, *Nicolae Tincu Velia...*, pag. 53

onoare al „Astrei”, la prima adunare a *Asociațiunii*, ținută la Sibiu pe data de 4-5 noiembrie 1861, după care senatorul vârșetean a trimis și o scrisoare de mulțumire comitetului *Asociațiunii*¹². De aceea, considerăm ca neîntemeiate afirmațiile că eruditul Vârșetean „s-a sârbizat”¹³, spre deosebire de fratele său Paul, care „prin întreaga sa activitate a jucat un rol important în lupta românilor din Banat și Transilvania, pentru drepturi naționale și sociale”. Într-adevăr, Vasici era căsătorit cu o sârboaică, Catița, având și un fiu – pe Svetozar, ceea ce, pe de altă parte, este o dovadă a sârbizării urmașilor săi, însă nu și a sa personal. Este adevărat faptul că istoriografia sârbească i-a oferit avocatului nostru un loc de cinste în rândul cetățenilor de vază ai Vârșetului, fiind prin automatism (pe baza numelui și prenumelui) considerat de cei mai puțin informați despre biografia acestei personalități, ca una care face parte din intelectualitatea burgheză sârbească din orașul de sub culă¹⁴.

Aceeași atitudine a lui Vasici, referitoare la preoțime, este prezentă și într-un alt articol publicat în „Gazetă”¹⁵. Anume, explicând noțiunea de „simonie” și întorcându-se astfel la problema reducerii numărului de preoți și a formării unor noi cadre de clerici, care să fie „tineri aleși și bine nădăjduiți, în care mintea să strălucească, iar nu metalul”, autorul din nou subliniază interesele comune ale sârbilor și românilor în afacerile bisericești, observând, referindu-se la sârbi, „că tocma acolo trebuie să-i doară, unde și pe noi”, și că „în privința trebilor bisericești tot așa suntem noi, ca și ei, și ei ca noi; pentru aceea mai de folos gândim a fi ca despre acelea care le cer încongiurările de acum, frățește să ne înțelegem.”

În anul 1846, magistratul îl numește la cea mai înaltă funcție municipală, cea de consul, respectiv primar al orașului, iar jurământul a fost depus chiar în ziua sa onomastică, la Sf. Andrei¹⁶.

Se pare însă că în preajma Revoluției de la 1848, în primăvara revoluționară, Andrei Vasici susținea din plin ideea emancipării naționale și confesionale a românilor

față de sârbi. În acest sens, revista „Foaia pentru minte” (nr. 12 din 22 martie 1848) publică articolul unui corespondent din Banat despre care se crede că este chiar Andrei Vasici și unde este redată „starea de spirit și nemulțumirile românilor bănățeni în ajunul revoluției”¹⁷. Ca și în alte articole citate mai sus, subiectul principal îl reprezintă corupția în rândul preoțimii, de unde se și deduce că este vorba despre același autor. Un moment interesant însă îl reprezintă și sublinierea necesității despărțirii de biserica sârbească, deoarece interesele naționale ale românilor se deosebesc de cele ale sârbilor, fiindcă „religia și națiunea nu sunt tot una”. Încă un document, nedatat și nesemnat, este posibil să aparțină aceluiași autor, deci lui Andrei Vasici, semnat doar prin „Cunoscutul” și adresat protopopului Lugojuului, probabil în luna aprilie 1848, în care acestuia îi sunt oferite mai multe idei și sugestii, printre care introducerea limbii materne în școli și biserici, organizarea unui congres la Timișoara la care ar participa delegați proporțional cu numărul locuitorilor, episcopi români la Timișoara, Arad și Vârșet și călugări români în mănăstirile bănățene, imperativul fiind de a se acționa asemănător sârbilor¹⁸.

La prima adunare a fruntașilor români bănățeni, care a avut loc la Lugoj pe data de 4 mai 1848, unde au participat reprezentanții comunelor din comitatul Timiș, dar și alți fruntași ai poporului român, trebuia să se aducă hotărârea referitoare la trimiterea delegaților români la Congresul național sârbesc prevăzut pentru data de 15/27 mai la Sremski Karlovci. Cu această ocazie este aleasă și o delegație alcătuită din 16 membrii, care împreună cu delegații din alte comitate trebuia să meargă la Pesta spre a cere de la guvernul maghiar organizarea unui congres „curat românesc” la care s-ar alege un mitropolit al românilor și s-ar aduce alte hotărâri importante pentru națiunea română din Ungaria.

Printre cei 16 aleși au fost și trei români din Vârșet: Ignatie Vuia, Nicolae Tincu Velia și Andrei Vasici¹⁹. În ceea ce privește alegerea celor 16 reprezentanți români care vor

12 Grigore Ploieșteanu, *Dr. Pavel Vasici și Astra*, în: *Studia Universitatis Petru Maior, Series Historia*, Târgu Mureș, 2006, pag. 89

13 Prof. drd. Florin Zamfir, *Vechimea elementului românesc în spațiul Vârșetean*, WWW.banaterra.eu

14 O scurtă biografie a lui Andrei Vasici este dată și în: *Српски биографски речник*, II, В-Г, Матица српска, Нови Сад, 2006, pag. 79-80. Nici Milivoj Jovanović, în lucrarea sa: *О првим новинама штампањем у Вршцу на српском језику ћирилицом – прилог историји журналистике код нас*, Зборник за друштвене науке Матице српске, 34, Нови Сад, 1963, pag. 126-128 (*Despre primele ziare tipărite la Vârșet în limba sârbă cu litere chirilice – o contribuție la istoria jurnalisticii la noi*), nu cunoaște originea etnică a primului monograf vârșetean, susținând că „prima monografie (a Vârșetului – MM) a scris-o sârbul Andrija Vasić, consilier municipal, în anul 1859”. Același lucru îl observăm și în prefața volumului „Вршачке хронике”, Vârșet, 1993, în care au fost publicate cinci cronici din secolul al XIX-lea ale acestui oraș, printre care și cea a lui Vasici. Comentând cronica „О Вршцу” (*Despre Vârșet*) a lui Nika Mandukić, autorul prefeței observă că acesta este „mult mai decis din punct de vedere național”, decât Vasici, „care și-a scris și și-a publicat lucrarea sa în limba germană” (op. cit, pag. 7).

15 Numărul 1 din 1 ianuarie 1846, pag. 4. Vezi în: I.D.Suciu, I. Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, volumul II, Timișoara, 1980, nr. 359, pag. 674-675.

16 Vezi: I.D.Suciu, *Nicolae Tincu Velia...*, pag. 264. În Monografia sa *Povesnica...*, Milleker amintește numirea lui Vasici de primar al Vârșetului în anul 1846, pentru ca, în lucrările sale mai târzii, istoricul vârșetean să susțină că acesta a deținut repsonsabila funcție doar în anii revoluționari 1848-1849.

17 I. D. Suciu, op. cit., pag. 38

18 Vasile V. Muntean, *Contribuții la istoria Banatului*, Timișoara, 1990, pag. 218.

19 I.D. Suciu, *Revoluția de la 1848-1849 în Banat*, București, 1968, pag. 60. Relatarea „Gazetei de Transilvania” de la această adunare este publicată integral în: I. D. Suciu, R. Constantinescu, *Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*, vol. II, nr.

merge la Pesta, adunarea de la Lugoj din 4 mai a plecat de la ideea de a fi alese personalități reprezentative, indiferent de ideologia sau curentul pentru care militau²⁰, printre care, evident, se găsea și Andrei Vasici. Putem constata că acesta totuși nu a participat la consfăturile intelectualilor români care au avut loc la Pesta în perioada 3/15-9/21 mai, spre deosebire de celelalte două personalități amintite – Vuia și Tincu Velia²¹. Într-adevăr, este cunoscut faptul că în timpul Revoluției, ca primar al Vârșetului, în care trăiau diferite națiuni, Vasici a încercat să-și mențină neutralitatea²², cu toate că, la început, există indicii că a fost înclinat revoluționarilor maghiari²³. Despre atitudinea sa în primele zile ale războiului civil, mai concret în timpul primei bătălii de la Vârșet, Andrei îl informează pe fratele său Paul într-o scrisoare, alcătuită la 2/14 iulie 1848²⁴, din care reiese clar poziția sa în această fază a evenimentelor, respectiv înclinarea sa înspre cei care în acele momente dețineau puterea în Vârșet. Scrisoarea are și o deosebită valoare istorică, în special datorită informațiilor inedite pe care Andrei le transmite fratelui său, referitoare la evenimentele din zonă, mai concret la ciocnirile militare de la Sân-Mihai, la evenimentele din Vlačiovă și, în special, la bătălia de la Vârșet, și nu în ultimul rând, la anumite momente din viața sa personală pe care le-a trăit.

Mai târziu, după jumătate de an, în momentul în care se aștepta cucerirea Vârșetului de către armatele imperiale, în care erau încadrate și unitățile sârbești (19 ianuarie 1849), Andrei Vasici a fost, în calitate de primar al acestui oraș, unul dintre membrii delegației vârșetene care a mers la Timișoara pentru a da de știre Comandei Generale Bănățene că orașul, găsit până atunci sub administrație maghiară, se supune ordinelor acesteia, cerând protejarea integrității personale și materiale a cetățenilor orașului²⁵. Se pare că în primăvara anului 1849, fratele său Pavel, implicat mult mai serios decât Andrei în aceste evenimente, intenționa să-și trimită familia, găsită la Timișoara, la Andrei la Vârșet, unde spera că va fi în siguranță mai mare. Familia sa însă nu reușește să părăsească Timișoara, iar Pavel Vasici, în locul deplasării sale spre Vârșet, pornește

în direcție opusă, înspre Buziaș²⁶.

După Revoluție, deține alte funcții de o mare responsabilitate la nivel municipal, printre care cea de notar principal, cea de senator responsabil pentru afacerile economice, cea de subjude cercual, iar în anul 1860 trece la pensie, continuând însă să funcționeze ca avocat, până la moartea sa, la 24 ianuarie 1864, în urma unei boli scurte, dar care s-a dovedit a fi fatală pentru fostul primar al Vârșetului²⁷.

Chipul său a fost immortalizat de cunoscutul pictor sârb bănățean Jovan Popović, portretul lui Andrei Vasici în ulei pe pânză, de dimensiunile 50,5 x 68 cm păstrându-se azi la *Galerija Matice srpske* din Novi Sad²⁸.

În ceea ce privește activitatea sa științifică și publicistică, nu este exclusă nici contribuția sa la alcătuirea altor studii, în special fiind menționat eventualul său sprijin fratelui său Paul în ceea ce privește furnizarea de date pentru alcătuirea biografiei lui Paul Iorgovici, mai ales având în vedere faptul că Andrei trăia la Vârșet, în același oraș în care și-a petrecut ultimii ani ai vieții marele iluminist bănățean Iorgovici, și că desigur avea anumite informații despre acesta²⁹.

Principala sa operă este însă o scurtă lucrare monografică în care este descris trecutul și prezentul orașului Vârșet, publicată în 1859 în limba germană, sub titlul „Denkschrift für den Grundstein zu dem Rathhause der königlichen freistadt Werschetz sammt einem Baitrage zur Monographie derselben Stadt”. Anume, la 1 aprilie 1859, primarul orașului, Aleksandar Stojacković, a propus alcătuirea unui memorial și a unei monografii cu ocazia depunerii pietrei de temelie a casei municipale, care a avut loc la 7 iulie 1859. Autoritățile municipale i-au încredințat alcătuirea acestei monografii chiar lui Andrei Vasici, în acel moment consilier municipal, personalitate deosebit de stimată de toți cetățenii orașului. Un exemplar al acestui „Memorial” și al „Contribuției la monografia orașului Vârșet” a fost depus în temelile noului edificiu, care va fi terminat în vara anului 1860. Memorialul și monografia lui Vasici au fost publicate mai întâi ca foileton în ziarul

373, pag. 691-693

20 I. D. Suci, op. cit., pag. 61

21 ibidem, pag. 64-65

22 Феликс Милекер, *Вршац у старини*, Вршац, 1996, pag. 127

23 *Србске новине*, 28 mai 1848, pag. 12

24 Scrisoarea este integral publicată în: I. D. Suci, *Nicolae Tincu Velia...*, nr. 2, pag. 182

25 Срећко Милекер, *Повесница слободне краљеве вароши Вршица*, II, Вршац-Панчево, 2005 (reprint), pag. 37

26 Grigore Ploșteanu, *Un iluminist român în secolul al XIX-lea – Pavel Vasici*, în: Studii, Revistă de istorie, tomul 24-1971, nr. 1, pag. 104

27 O scurtă biografie a acestui valoros om de cultură o dă și Felix Milleker în lucrarea *Das Vršacer Rathaus und die ersten Beschreibungen der Vergangenheit der Stadt Vršac* (1938), republicată în versiune sârbească în volumul *Vršac u starini*, Vršac, 1996.

28 Această instituție a cumpărat portretul de la Vukica Vasić din Belgrad, soția lui Andrija Vasić, care era nepotul lui Andrei, păstrându-se la *Galerija Matice srpske* sub numărul de inventar 1503. Vezi: Никола Кусовац, *Јован Поповић, сликар*, Опово, 1971, pag. 154. Este discutabilă perioada în care a fost realizat acest portret, Kusovac amintind anul 1836, însă credem că acesta mai degrabă a fost realizat de pictorul Jovan Popović cu ocazia altor vizite ale sale la Vârșet, cea din 1847, sau în anii 1853-1854, când s-a reținut o perioadă mai îndelungată în acest oraș, ocazie cu care a și realizat o seamă de portrete ale personalităților marcante din orașul de sub deal, printre care și cel al episcopului Emilian Kengelaț (ibidem, pag. 100).

29 Valeriu Leu, *Despre Paul Iorgovici, despre relațiile culturale româno-sârbe, despre cum se creează un portret istoriografic și despre Vichentie Liustina*, în Anuar 2009, Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina, Zrenianin, 2009, pag. 147

local „Werschetzer Gebirgsbote” în cinci numere (nr. 29-34), în perioada 17 iulie - 11 august 1859. Având în vedere că la sfârșitul foiletonului se găsea numele primarului Aleksandar Stojacković, existau și păreri că acesta ar fi și autorul monografiei. Însă, manuscrisul lui Andrei Vasici păstrat în arhiva magistratului, după susținerile lui Milleker, înlătură orice suspiciune în privința autorului monografiei³⁰.

Având în vedere interesul deosebit al cetățenilor Vârșetului pentru acest text publicat în ziarul amintit, *Memorialul* și *Contribuțiile* au fost publicate încă în trei ediții, sub formă de broșură, în editura tipografiei lui J. E. Kirchner din Vârșeț, în același an, pe 35 de pagini.

Monografia lui Andrei Vasici reprezintă prima încercare de istorie a orașului Vârșeț, folosită mai târziu și de alți cercetători și autori ai unor volume de istorie vârșețeană, printre care Franc Eisinger, în anuarele Liceului real inferior din Vârșeț pe anii 1858/59 și 1859/60 (*Jahresbericht der öffentlichen Unter-Realschule der k. Freistadt Werschetz*), apoi Nika Mandukić, publicist și redactor al ziarului *Vršačka kula*, care publică o istorie a orașului Vârșeț sub formă de foileton, prima în limba sârbă, în numerele 1-9 ale ziarului său din anul 1867, și în sfârșit, Felix Milleker, în cunoscuta sa monografie „Povesnica slobodne kraljeve varoši Vršača”, editată în două volume (în limba sârbă și în limba germană) la Panciova în anul 1886. În ce măsură s-a folosit cunoscutul istoric vârșețean de monografia lui Vasici ne-o dovedește și faptul că în notele de subsol Milleker îl citează pe Vasici de peste 40 de ori. Publicată inițial în limba germană, opera lui Vasici a fost recent tradusă în limba sârbă și publicată în anul 1993, împreună cu încă câteva cronici, în volumul „Vršačke hronike”, în traducerea lui Milivoj Jovanović și în redacția lui Dušan Belča.

Monografia este împărțită în două părți: partea istorică și cea care prezintă Vârșețul contemporan autorului. Bazată în general pe tradiția orală, încă vie printre orășeni, partea istorică reprezintă în adevăratul sens al cuvântului o operă de pionierat în ceea ce privește cercetarea istoriei acestui oraș, autorul însăși recunoscând că „pentru întreaga istorie a acestei regiuni există foarte puține sau aproape deloc date istorice, însă în ciuda lipsei de date, trecutul trebuie neapărat să fie descris”. Părerile sale referitoare la cea mai veche istorie a Vârșetului, de pe timpul romanilor, susținute și de Behm, au fost însă foarte repede contestate de Milleker, în special în ceea ce privește localitatea romană pe care Vasici o numește *Turris litterata* sau *Turris hertha* și despre care crede că se găsea pe locul actualului Vârșeț. Sunt și alte numeroase erori pe care le face primul monograf al Vârșetului, dar, pe de altă parte, acestea nu diminuează valoarea lucrării, având în vedere și numeroasele informații inedite, printre care este și cea mai veche menționare a Vârșetului din anul 1494, sau stabilirea originii numelui orașului.

Deosebit de importantă și de interesantă pentru noi este descrierea perioadei de început a stăpânirii turcești, bazată

pe tradiția orală. Vasici spune că locuitorii Vârșetului și ai împrejurimilor înainte de cucerirea otomană au fost sârbii și românii, susținând astfel vechimea elementului românesc în această zonă, contestată în mod tendențios chiar până azi de alți autori. Pentru prima dată sunt amintite legende referitoare la întemeierea unor localități românești din jurul Vârșetului³¹, precum Marcovățul, Iablanca, Sălcița, Vărădia și Mesiciul, despre care susține că a fost înființat de „tribul” sârbesc Mesicki, însă că aceștia au trecut la Vârșeț, în cartierul numit Ciucur-mala. Aceeași părere o are și Milleker, iar ca o urmă neștearsă a stabilirii familiilor de la Mesici la Vârșeț este prezența, și în zilele noastre, a numelui de familie Mesicki. În continuare, referitor la Mesici, primul monograf al Vârșetului amintește că „localitatea Mesici a rămas astfel credincioșilor români, băștinașilor de amestec dac și roman, despre care se știe încă din prima jumătate a secolului al doilea”. Este un moment foarte important, în care eruditul bănățean susține ideea romanității și a vechimii poporului român, prezentă într-o monografie dedicată unuia dintre cele mai importante orașe bănățene, scrisă într-o limbă de largă circulație – cea germană. Personalitate cunoscută prin obiectivitatea și corectitudinea sa, Vasici dedică cel mai mare spațiu în partea istorică a monografiei celor mai numeroși locuitori ai Vârșetului de atunci – sârbilor și germanilor. Mai amintim, printre altele, și publicarea valorosului document – a diplomei acordate de Francisc I din 9 octombrie 1817, prin care Vârșețul devine oraș regal liber, perioadă pentru care se puteau găsi deja documente mai numeroase care să servească pentru alcătuirea monografiei, folosite în special în partea a doua a acesteia, intitulată „Vârșețul actual”.

Fiind în același timp unul dintre principalii participanți în viața publică a Vârșetului acelor timpuri, Vasici era într-adevăr unul dintre cei mai competenți pentru a descrie starea actuală a orașului în momentul depunerii pietrei de temelie a casei comunale. Acest capitol este și cel mai bine documentat, cuprinzând date generale despre oraș, populația sa, climă și starea sanitară, viața confesională (în care, printre altele, este redată și o listă a episcopilor ortodocși ai Vârșetului din cele mai vechi timpuri), despre administrația municipală, fiscalitate, învățământ, ramurile economice, mijloacele de transport, instituții umanitare, viața spirituală și socială, textul terminându-se cu o descriere a înfățișării externe a orașului.

Valoroasa contribuție la monografia Vârșetului a lui Andrei Vasici, pe lângă toate celelalte contribuții ale sale în domeniul publicisticii românești din Banatul secolului al XIX-lea, îl introduce pe edilul vârșețean în rândul celor mai ilustre personalități din istoria culturii românilor de pe actualul spațiu al Banatului sârbesc, omisă până acum pe nedrept din monografiile și și alte studii care s-au ocupat de acest subiect.

Prof. dr. Mircea Măran

30 Ibidem, pag. 126-128

31 Amintite, unele dintre ele, și de Nicolae Tincu Velia în *Istoria bisericească politico-națională...*, Sibiu, 1865

O punte peste timp

Sărbătoare de suflet la Cuvin: 120 de ani de credință, tradiție și frăție româno-sârbă

Comunitatea românească din Cuvin a îmbrăcat haine de sărbătoare cu prilejul hramului Bisericii Ortodoxe Române „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” și al marării a 120 de ani de la finalizarea construcției lăcașului de cult (1906–2026), eveniment organizat sub genericul „Ziua Românilor din Cuvin”.

Membrii minorității naționale românești, alături de numeroși credincioși, oaspeți de seamă și locuitori ai orașului, au sărbătorit împreună credința, limba și tradițiile strămoșești într-o atmosferă de profundă bucurie și comuniune duhovnicească.

Sfânta Liturghie și rugăciunea comună

Sărbătoarea a debutat încă din ajun, duminică, 19 iulie, cu slujba Vecerniei cu Litie. Luni, 20 iulie, ziua hramului, Sfânta Liturghie festivă a fost săvârșită de părintele paroh Costel, alături de părintele Steva, care a fost alături de comunitate prin rugăciune și împreună-slujire. Răspunsurile liturgice deosebit de frumoase au fost date de Corul Catehedei din Reșița, înălțând rugăciunile celor prezenți.

Un sprijin deosebit la strană a fost oferit de Doria Adamov și Cristian Jurjița. Părintele Costel a adus alese mulțumiri membrilor Consiliului Parohial pentru toată

osteneala depusă, precum și domnului Laza Radivoi și doamnei dr. Viktoria Zikić Mihai pentru sprijinul și implicarea lor constantă.

Sărbătoarea a fost susținută cu multă generozitate de nașa hramului din acest an, doamna Jovanka Radivoi, alături de întreaga sa familie. De asemenea, au fost transmise gânduri de binecuvântare noilor nași pentru anul viitor, Ilia și Iasmina Dragomir.

După Sfânta Liturghie, toți cei prezenți au fost invitați la o agapă frățească, un moment prietenesc de bucurie și părtășie.

Un simbol neclintit al frăției româno-sârbe

În cuvântul său de învățătură, părintele Costel a evidențiat legătura istorică și spirituală profundă dintre poporul român și cel sârb. Acesta a amintit că cele două națiuni vecine au păstrat mereu relații de respect și bună conviețuire, fiind unite de mari sfinți comuni, precum Sfântul Proroc Ilie și Sfânta Cuvioasă Parascheva. De asemenea, a fost evocată figura Reginei Maria a Iugoslaviei, de origine română, rămasă în memoria colectivă drept un adevărat simbol al dăruirii și grijii materne pentru poporul sârb.

Vorbind despre strânsele legături dintre cele două țări, preotul a subliniat că românii au avut întotdeauna în Serbia un vecin de încredere și un prieten sincer, legăturile dintre cele două popoare fiind la un nivel excelent. Totodată, pă-

rintele i-a îndemnat pe credincioși și pe turiști să viziteze mormântul Sfintei Parascheva de la Iași, precum și Catedrala Națională din București, cel mai mare lăcaș de cult ortodox, închinat Înălțării Domnului și Sfântului Apostol Andrei.

Program artistic și cultural pe scena din centrul orașului

Sărbătoarea a continuat în cursul după-amiezii, de la ora 18:00, pe scena centrală din oraș, cu un bogat program cultural-artistic dedicat păstrării identității duhovnicești și naționale.

Pe scenă au urcat ansambluri folclorice și grupuri de copii care au pus în valoare cântecele, dansurile și obiceiurile vechi românești și sârbești:

Copiii din Cuvin care învață limba română instruiți de prof. Ana Albu Savić;

Copiii de la Ansamblul de dansuri populare din Moldova Nouă;

Ansamblul „Mugurașii” din localitatea „Constantin Daicoviciu”, instruiți de coregrafii Dedar Cristina și Cornean Trandafir;

Asociația Poiana Lunga Țerovița;

Ansamblul „Horreum Margi” din Isakovo (lângă Căprija).

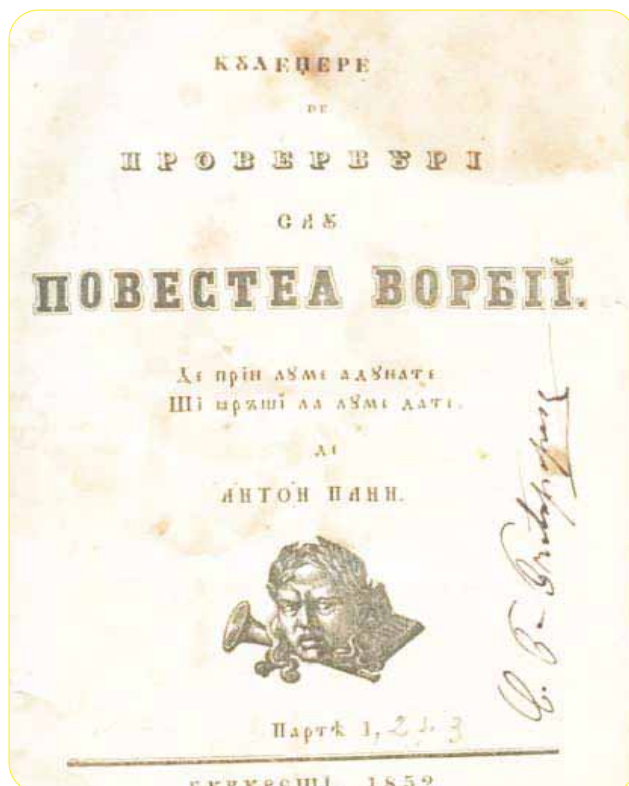
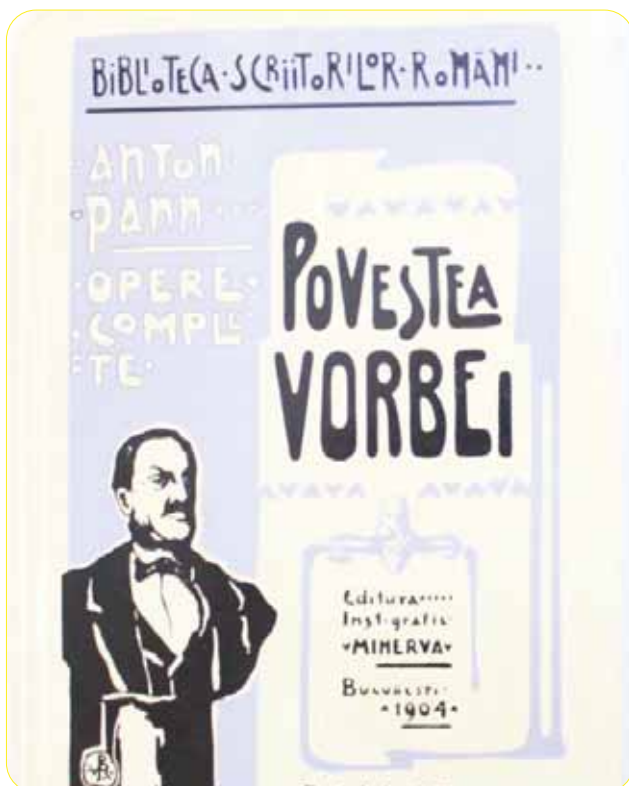
Sărbătoarea de la Cuvin s-a încheiat sub semnul recunoștinței față de strămoși și al speranței într-un viitor binecuvântat, purtând mesajul de unitate al comunității: „Credință • Unitate • Tradiție – Români împreună, rădăcini puternice, viitor sigur!”

Prof. Ana Albu Savić

Traducerea proverbelor și zicătorilor în opera lui Anton Pann și Vuk Stefanović Karadžić (I)

„Poporul are adesea dreptate în proverbele sale”
Voltaire

Zicătorile și proverbele sunt elemente ale spiritualității și înțelepciunii unui popor, reprezintă vigoarea gândului și a metaforei, inteligența și istețimea spiritului, puterea observației, iscusința în argumentarea și descoperirea adevărurilor despre viață, forța limbii de a exprima mult în cuvinte puține. Ca elemente fundamentale ale patrimoniului cultural imaterial, zicătorile reprezintă forme concentrate de înțelepciune populară, cristalizate de-a lungul generațiilor prin experiența colectivă a comunităților. Aceste creații paremiologice sintetizează observații asupra vieții, normelor morale, relațiilor interumane și valorilor sociale, fiind transmise preponderent pe cale orală și conservate datorită funcției lor educative, cognitive și identitare. Prin caracterul lor concis, metaforic și expresiv, proverbele și zicătorile depășesc statutul unor simple formule lingvistice, constituindu-se în veritabile documente culturale care reflectă mentalitatea, sistemul axiologic și modul de interpretare a realității specifice unui spațiu etnocultural. În cercetarea lingvistică și folcloristică, paremiile sunt considerate unități discursive

stabile, caracterizate printr-un grad ridicat de fixitate structurală și semantică, dar și prin capacitatea de a se adapta diferitelor contexte de comunicare. Ele îndeplinesc funcții multiple, de la transmiterea unor norme comportamentale și formularea unor judecăți de valoare până la argumentare, persuasiune și evaluare. Din perspectivă lingvistică, proverbele și zicătorile valorifică un bogat repertoriu de mijloace stilistice, ceea ce le conferă expresivitate și facilitează memorarea și transmiterea lor. Din perspectivă antropologică și etnologică, acestea reflectă experiențele istorice, economice și sociale ale unei colectivități, exprimând raportarea omului la muncă, familie, natură, credință și comunitate. În acest sens, fondul paremiologic poate fi interpretat ca o formă de memorie culturală, în care sunt codificate atât experiențele cotidiene, cât și principiile morale și valorile considerate esențiale pentru continuitatea și coeziunea grupului. În contextul contemporan, studiul proverbelor și al zicătorilor capătă o relevanță deosebită, în special la cunoașterea patrimoniului cultural și lingvistic, prin care avem posibilitatea de a evidenția dinamica proceselor de conservare, reinterpretare și adaptare a tradiției în societatea actuală.

Din tot ce s-a creat pe plan literar, o dificultate aparte

presupune traducerea zicătorilor și a proverbelor dintr-o limbă în alta deoarece acestea reprezintă structuri lingvistice și culturale profund ancorate în experiența istorică, mentalitatea și sistemul de valori ale unui popor. Spre deosebire de alte unități lexicale sau frazeologice, paremiile nu transmit doar un conținut semantic, ci și un ansamblu de conotații culturale, simbolice și pragmatice, ceea ce face ca echivalarea lor să depășească nivelul traducerii strict lingvistice. Complexitatea procesului traductiv derivă din faptul că proverbele și zicătorile sunt expresii fixe, caracterizate printr-o puternică încărcătură metaforică, imagistică și stilistică. În numeroase situații, o traducere literală conduce la pierderea sensului figurat sau a efectului expresiv, întrucât imaginile simbolice utilizate într-o cultură nu își găsesc întotdeauna corespondentul în alta. Din acest motiv, traducătorul este nevoit să identifice nu doar echivalențe lingvistice, ci și echivalențe funcționale și culturale, capabile să redea aceeași valoare semantică, expresivă și pragmatică în limba-țintă. Traducerea paremiilor implică, astfel, un proces complex de mediere interculturală, în care fidelitatea față de textul-sursă trebuie armonizată cu exigențele comprehensibilității și ale acceptabilității în cultura receptoare.

În funcție de gradul de corespondență dintre cele două sisteme culturale, traducătorul poate recurge la diferite strategii, precum utilizarea unui proverb echivalent existent în limba-țintă, adaptarea imaginii metaforice, parafrizarea sensului sau, în anumite cazuri, traducerea literală însoțită de explicații contextuale. Alegerea strategiei optime depinde atât de specificul textului, cât și de scopul traducerii și de profilul receptorului. Din această perspectivă, traducerea zicătorilor și a proverbelor constituie una dintre cele mai dificile provocări ale traducerii literare și frazeologice, întrucât presupune nu doar competență lingvistică, ci și o cunoaștere aprofundată a contextului cultural, a tradițiilor și a mecanismelor de conceptualizare specifice ambelor comunități lingvistice. Astfel, succesul actului traductiv este determinat de capacitatea traducătorului de a conserva funcția comunicativă și valoarea expresivă a paremiei, asigurând, în același timp, echilibrul dintre fidelitatea față de original și naturalețea exprimării în limba de sosire.

Spre deosebire de zicători, proverbele se traduc mai ușor, pentru că fiecare poartă în sine o idee universală și bine încheagată, care poate exista în mod independent. La multe popoare, pentru anumite situații din viață se pot găsi diferite zicători și proverbe cu sens similar, fapt vizibil prin comparația zicătorilor culese de Vuk Stefanović Karadžić (1787-1864), la sârbi și de Anton Pann (1793, 1897-1854), la români. După numărul de zicători, după aspectul lor diferit, după originalitate, după spiritul inteligent de observație, dar și după expresivitate literară și lingvistică, după totalitatea punctelor de vedere asupra adevărurilor vieții și după frumusețea informației, limbile sârbă și română se pot încadra între cele mai bogate din lume. Cei doi culegători de zicători și proverbe, Vuk Karadžić și Anton Pann, au avut dorința să păstreze în amintire zicătorile și prover-

bele poporului sârb și român și au contribuit la pătrunderea lor în limba noastră de toate zilele, dându-i splendoare și expresivitate. Aceste elemente paremiologice, ambele popoare le-au creat secole de-a rândul, îmbogățind și înfrumusețând limba lor. Limbile română și sârbă reflectă foarte bine virtuțile potrivite exprimării zicătorilor și proverbelor, comunică mult în puține cuvinte, zice mai mult decât se spune prin cuvinte, în așa fel încât interlocutorul are satisfacția de descifrare a intențiilor autorului.

Vuk Stefanović Karadžić, „creatorul limbii și literaturii sârbe moderne” și Anton Pann „cel care aparține fondului de aur al literaturii naționale” românești (Cornea 1963: 300), un „adevărat Esop al literaturii noastre, chintesență înțelepciunea milenarei umanități răsăritene” (Muthu 1978: 346-347, 349), au lăsat o colecție bogată de maxime populare, o comoară de cugetări, care ne face mândri de profunda „cuminție” a neamului românesc (Alecsandri 1984:319, 324-326) și (adaug eu) și sârbesc. La sârbi termenul de *proverb* este pentru prima dată folosit de Zaharia Orfelin, după aceea de Dositej Obradović și Jovan Mušketirović iar cel care l-a făcut public, cel care l-a publicat pentru prima dată pe teritoriul sârbesc a fost Vuk Stefanović Karadžić în 1835. După însăși mărturia sa a început să le culeagă din popor încă din anul 1814.

Vuk Karadžić în Cuvânt înainte la *Proverbele populare sârbești* a scris că în limba sârbă nu există termen pentru proverb ci se întrebuințează în sensul *štono ima riječ, štono stari vele* sau *štono babe kažu*, ce se poate traduce cu *ceea ce vorbesc bătrânii, ceea ce spun babele*. Karadžić încă de la început a afirmat că „prin proverb înțelegem nu numai înțelepciunea și cunoștințele unui popor ci ele arată, de asemenea și judecata și caracterul lui, dar multe dintre ele se lovesc de obiceiurile aceluia popor”. Anton Pann, după unii critici literari s-a spus că el a realizat în *Povestea vorbei* o „adevărată comedie umană” (Piru 1994: 50-51). Astfel că amândoi culegători de proverbe populare din Balcani, au vorbit de „cusururi, minciuni, flecarii, [...], prostie, nerozie, beție, hoții” (ibidem), autorii astfel, oferind poporului său „adevărate portrete morale într-un limbaj pitoresc, amestecând observația cu aluzia fină, vorbirea pe șleau cu antiteza, gingășia cu vulgaritatea [...]” (id.) George Muntean în postfață la *Proverbe românești* (Editura Minerva, 1984, p. 386) spune că multe dintre proverbe sunt consemnate „în cărțile vechi ale Orientului” și că unora li se poate urmări itinerarul aproximativ către spațiul nostru geografic și că e dificil a delimita zona genetică exactă pentru fiecare, „dacă chestiunea specificului național se pune [...] diferit față de restul folclorului” este evidentă și contribuția multinațională și multizonală la tezaurul unui popor. De aceea, se pot descoperi asemănări de la o țară la alta a conținutului proverbelor, ceea ce este un compartiment despre care s-a scris mai puțin și care poate stârni interes pentru discuții mai aprofundate.

Prof. univ. dr. Virginia POPOVIĆ,

Universitatea din Novi Sad, Departamentul de Limba
și Literatura Română
virginiapopovic@yahoo.com

Portul popular al românilor (valahilor) din Timoc – expresie a identității etnice, a continuității istorice și a patrimoniului cultural imaterial

Portul popular al românilor (valahilor) din Valea Timocului reprezintă una dintre cele mai autentice mărturii ale continuității populației românești din spațiul dintre Dunăre, Timoc și Morava. Costumul tradițional nu este doar un ansamblu vestimentar, ci un adevărat document etnografic, purtător al memoriei colective, al identității și al spiritualității românești. Prin croială, ornamentală, cromatică și simbolică, acesta păstrează numeroase elemente arhaice comune cu portul popular din Oltenia, Banatul românesc și Muntenia, demonstrând unitatea culturală a românilor de pe ambele maluri ale Dunării.

In comunitățile românești din Timoc, portul popular a reprezentat, timp de secole, principalul semn distinctiv al apartenenței etnice. El era purtat la sărbători religioase, la nuntă, la botez, la hore, la târguri și în cadrul marilor sărbători de peste an.

Costumul era realizat exclusiv în gospodărie, din materiale naturale: cânepă, in, lână și, mai târziu, bumbac. Întreg procesul – de la cultivarea plantelor textile până la țesere, cusut și brodat – era efectuat de femeile satului.

Fiecare familie își transmitea modelele ornamentale din generație în generație, iar anumite motive puteau identifica chiar satul de proveniență al purtătorului.

Portul popular feminin

Costumul femeiesc impresionează prin eleganță, rafinement și bogăția ornamentelor.

1. Cămașa (câmeșă)

Piesa fundamentală este cămașa lungă, confecționată din pânză albă de cânepă sau in.

Caracteristicile sale sunt: mâneci largi; croială dreaptă; guler simplu sau fără guler; broderii realizate manual. Broderiile apar pe: mâneci; piept; umeri; manșete.

Culorile predominante sunt: negru, roșu închis, vișiniu, albastru, verde.

În unele sate întâlnim motive geometrice extrem de vechi: romb, steaua, crucea, spirala, dinte de lup, pomul vieții, spicul de grâu.

Aceste simboluri exprimă fertilitatea, protecția familiei, credința și continuitatea vieții.

Poalele- Sub cămașă se purtau poalele albe, din pânză țesută manual, decorate discret la margine.

Șorțurile- Un element definitoriu îl constituie cele două

șorțuri: șorțul din față, șorțul din spate. Acestea sunt țesute din lână și împodobite cu: dungi verticale, motive florale, romburi, linii zimțate.

În satele timocene predomină combinațiile cromatice: roșu-negru, negru-albastru, vișiniu-negru, verde-negru.

Brâul- Brâul este țesut manual și are atât rol estetic, cât și simbolic.

În credința populară, brâul apăra purtătoarea de rele și simboliza puterea și fertilitatea.

Pieptarul- În anotimpul rece se purta pieptarul din piele de miel. Acesta era ornamentat cu: broderii din lână colorată, aplicații din piele, motive florale stilizate. Pieptarele din Timoc seamănă remarcabil cu cele din Oltenia.

Marama- Fetele și femeile purtau marama albă sau basmau. Marama era un simbol al modestiei și al statutului social. Femeile căsătorite își acopereau întotdeauna capul.

Încălțăminte - Încălțăminte tradițională era reprezentată de: opincile din piele, obielele din lână, ciorapii groși țesuți manual. Iarna se purtau ciorapi din lână albă sau neagră.

Portul popular bărbătesc

Costumul bărbătesc este mai sobru, dar exprimă aceeași eleganță și funcționalitate.

Cămașa- Cămașa bărbătească era lungă, albă, confecționată din pânză de cânepă. Caracteristicile principale: croială dreaptă, mâneci largi, guler simplu, broderii discrete pe piept și manșete.

Îțarii- Îțarii sunt pantalonii tradiționali confecționați din: pânză albă, postav, dimie. Ei sunt strâmți și lungi, specifici întregului spațiu românesc sud-dunărean.

Brâul- Brâul lat, roșu sau negru, era nelipsit. El fixa cămașa și reprezenta simbolic bărbăția și puterea.

Pieptarul și cojocul- În sezonul rece se purtau: pieptarul din piele, cojocul lung din blană de oaie. Acestea erau decorate cu broderii geometrice și florale.

Căciula- Bărbații purtau căciuli din blană de miel. Forma acestora varia de la sat la sat: înaltă, cilindrică, rotundă.

Opincile- Încălțăminte tradițională era alcătuită din: opinci din piele, nojițe din piele, obiele din lână.

Portul de sărbătoare

La marile sărbători religioase și familiale costumul era completat cu: batiste brodate, mărgel, podoabe din argint, paftale, salbe cu monede, curele ornamentale. La nuntă, mireasa purta cele mai bogate cusături, iar mirele își împodobește pălăria sau căciula cu flori naturale și panglici.

Ornamentica- Portul românilor din Timoc păstrează un repertoriu decorativ impresionant. Cele mai răspândite motive sunt: Pomul Vieții, Soarele, Crucea, Steaua, Spicul, Floarea, Vița-de-vie, Frunza de stejar, Rombul, Spirala.

Aceste simboluri sunt întâlnite încă din perioada dacică și medievală și exprimă credința în regenerare, fertilitate și protecție.

Particularități regionale

Deși există diferențe locale între satele timocene, costumul popular prezintă trăsături comune: predominanța albului, utilizarea lânii și cânepii, ornamentica geometrică, brâul lat, șorțurile bogat decorate, opincile din piele, influențe evidente din Oltenia și Banatul istoric.

Numeroși cercetători au remarcat asemănările dintre portul românilor din Timoc și cel al românilor din Mehedint, Dolj, Caraș-Severin și Banatul românesc, argumentând astfel continuitatea unui fond cultural comun.

Portul popular transmitea informații despre purtător: vârsta, statutul matrimonial, ocupația, apartenența la comunitate, nivelul economic al familiei. În lumea satului tradițional, costumul reprezenta un limbaj vizual bine înțeles de întreaga comunitate.

Portul popular al românilor (valahilor) din Timoc constituie un valoros patrimoniu etnografic și una dintre cele mai puternice expresii ale identității românești sud-dunărene. Conservarea și promovarea acestui tezaur cultural reprezintă o datorie morală și științifică, întrucât fiecare cămașă, fiecare șorț, fiecare brâu și fiecare motiv ornamental poartă în sine memoria unei comunități care și-a păstrat limba, credința și tradițiile de-a lungul secolelor. În contextul globalizării, portul tradițional timocan rămâne un simbol viu al continuității și al demnității culturale a românilor din Valea Timocului.

Dr Dorinel Stan

În imagini și cuvinte

GALA FESTIVĂ A DECERNĂRII PREMIILOR FESTIVALULUI COPIILOR „DOR DE PRIMĂVARĂ, DOR DE EMINESCU” – EDIȚIA JUBILIARĂ A V-A, MESICI 2026

Într-o atmosferă de aleasă sărbătoare, încărcată de emoție, bucurie și speranță, Sala festivă a Școlii „Olga Petrov Radișici” din Vârșeț a găzduit Gala festivă a decernării premiilor Festivalului Copiilor „Dor de primăvară, dor de Eminescu”, ediția jubiliară a V-a – un moment de referință în viața culturală a românilor din Serbia. Organizat la un nivel artistic și organizatoric de excepție de **Asociația Româniilor Independenți din Serbia (RIS)**, cu sprijinul financiar generos al **Departamentului pentru Românii de Pretutindeni**, festivalul a confirmat încă o dată că valorile românești dăinuiesc acolo unde copiii le poartă în suflet.

Aproape o treime dintre participanți au fost răsplătiți cu trofee, medalii, diplome, mențiuni speciale și diplome speciale, fiecare distincție reprezentând o recunoaștere a talentului, a muncii și a dragostei pentru limba, cultura și tradițiile românești. Gala, urmărită cu interes de mass-media din Serbia și România, a fost mai mult decât o ceremonie de premiere – a fost o celebrare a identității, a prieteniei și a continuității unei moșteniri spirituale neprețuite.

Cele mai sincere felicitări se cuvin tuturor copiilor care au urcat pe scena festivalului, iar în mod deosebit laureaților, care au transformat talentul în lumină și emoția în adevărată artă. Fiecare copil a fost un ambasador al speranței, iar fiecare zâmbet a devenit o promisiune că limba română va continua să răsună peste generații pe aceste meleaguri.

Ediția jubiliară a V-a a demonstrat că, atunci când comunitatea se unește în jurul valorilor sale fundamentale, se nasc evenimente memorabile, capabile să inspire și să modeleze viitorul. Acest festival nu a oferit doar premii, ci a sădit în inimile copiilor încredere, demnitate și iubire pentru rădăcinile lor. Privind chipurile luminoase ale tinerilor participanți, putem spune cu deplină convingere că viitorul comunității românești din Serbia este unul plin de speranță. Atâta timp cât există copii care cântă, recită, dansează și iubesc românește, identitatea noastră va continua să înflorească asemenea unei primăveri fără sfârșit în Serbia.

Prof. Natalia Stan

BALUL PRIMĂVERII LA ROMÂNII DIN SERBIA

Bal

Săltau perechi
După un cântec
Foarte vechi,
O, foarte vechi!
Mișcau cuminte
(Un, doi, trei)
Un genunchi
Fără cârcei.
Cum se-nvârteau
Încetinel
Când s-auzea
Un clopoțel

Se apăsau
De subsiori
Și surâdeau
De patru ori.
Când vreun șoc
La un soroc
Oprea în loc
Istețul joc:
Stăteau din trup
Și dau din cap
Și dau din cap.

Eugen Ionescu

Ediția a V-a, 2026